

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.10.2015
COM(2015) 497 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Εμπόριο για όλους

Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις

ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις

Εισαγωγή

- 1. Το εμπόριο και οι επενδύσεις αποτελούν σημαντικούς μοχλούς για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας**
 - 1.1. Οι επιδόσεις της ΕΕ στον τομέα του εμπορίου είναι ισχυρές*
 - 1.2. Η εμπορική και οικονομική ατζέντα της ΕΕ ενισχύει τα οφέλη του εμπορίου*
- 2. Μια αποτελεσματική πολιτική που αντιμετωπίζει τις νέες οικονομικές πραγματικότητες και ανταποκρίνεται στις υποσχέσεις**
 - 2.1. Αντιμετώπιση της ανόδου των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας*
 - 2.2. Εκπλήρωση των υποσχέσεων: εφαρμογή, εκτέλεση, μικρές επιχειρήσεις και εργαζόμενοι*
- 3. Μια πιο διαφανής πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις**
 - 3.1. Στενότερη συνεργασία με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών*
 - 3.2. Μια πιο ανοιχτή διαδικασία χάραξης πολιτικής*
- 4. Μια εμπορική και επενδυτική πολιτική που βασίζεται σε αξίες**
 - 4.1. Μια προσέγγιση που ανταποκρίνεται περισσότερο στις προσδοκίες του κοινού σχετικά με τους κανονισμούς και τις επενδύσεις*
 - 4.2. Μια εμπορική ατζέντα με στόχο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της χρηστής διακυβέρνησης*
- 5. Ένα μακρόπνοο πρόγραμμα διαπραγματεύσεων που προσβλέπει στη διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης**
 - 5.1. Αναζωογόνηση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος*
 - 5.2. Προώθηση των διμερών σχέσεων*

Συμπέρασμα

Εισαγωγή

Ύστερα από μια παρατεταμένη και επώδυνη ύφεση, η πρόκληση που αντιμετωπίζει πλέον η ΕΕ συνίσταται στην τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων. Η Επιτροπή έχει τοποθετήσει αυτόν τον στόχο στην κορυφή των πολιτικών της προτεραιοτήτων. Το εμπόριο είναι ένα από τα ελάχιστα διαθέσιμα μέσα για να επιτευχθεί τόνωση της οικονομίας χωρίς επιβάρυνση των κρατικών προϋπολογισμών, μαζί με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη καθώς και τις εργασίες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου της ΕΕ¹.

Η ΕΕ είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει την πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις ώστε να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου και να ωφελήσει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τους καταναλωτές και τους εργαζόμενους. Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας και εισαγωγέας αγαθών και υπηρεσιών (αθροιστικά), ο μεγαλύτερος άμεσος ξένος επενδυτής και ο σημαντικότερος προορισμός για άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) παγκοσμίως. Αυτό καθιστά την ΕΕ τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο για περίπου 80 χώρες και τον δεύτερο σημαντικότερο για άλλες 40. Η ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιήσει αυτό το πλεονέκτημα προς όφελος τόσο των πολιτών της και όσο και των πολιτών σε άλλα μέρη του κόσμου, και ιδίως στις φτωχότερες χώρες.

Ωστόσο, οι μεταβολές στον τρόπο που λειτουργεί η παγκόσμια οικονομία συνεπάγονται έναν διαφορετικό τρόπο χάραξης της εμπορικής πολιτικής. Το σημερινό οικονομικό σύστημα —το οποίο είναι κατά βάση παγκόσμιο και ψηφιακό— στηρίζεται σε διεθνείς αλυσίδες αξίας όπου η σύλληψη, ο σχεδιασμός και η παραγωγή γίνονται σε μια σειρά από βήματα τα οποία υλοποιούνται σε πολλές χώρες.

Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εμπόριο και τις επενδύσεις πρέπει να ενστερνιστεί περισσότερο αυτή την πραγματικότητα, εξετάζοντας όλους τους τρόπους με τους οποίους οι επιχειρήσεις της ΕΕ έρχονται σε επαφή με τον υπόλοιπο κόσμο. Οι συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, για παράδειγμα, έχουν ολοένα περισσότερο διασυνοριακό χαρακτήρα. Είναι επίσης στενά συνδεδεμένες με το παραδοσιακό μεταποιητικό εμπόριο. Ως αποτέλεσμα, οι εμπορικές συναλλαγές περιλαμβάνουν σε ολοένα μεγαλύτερο βαθμό τη διασυνοριακή μεταφορά όχι μόνο αγαθών, αλλά και ατόμων και πληροφοριών. Αυτό ενισχύει τους τρόπους με τους οποίους το εμπόριο προωθεί την ανταλλαγή ιδεών, δεξιοτήτων και καινοτομίας. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ πρέπει να διευκολύνει αυτή την ανταλλαγή.

Μια αποτελεσματική εμπορική πολιτική θα πρέπει, επιπλέον, να συνδέεται με τις αναπτυξιακές και τις ευρύτερες εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, καθώς και με τους εξωτερικούς στόχους των εσωτερικών πολιτικών της ΕΕ, έτσι ώστε να αλληλοενισχύονται. Ο αντίκτυπος της εμπορικής πολιτικής έχει σημαντικές επιπτώσεις στο γεωπολιτικό τοπίο —και αντιστρόφως. Επιπλέον, η εμπορική πολιτική, σε συνδυασμό με την αναπτυξιακή συνεργασία, αποτελεί ισχυρό μοχλό ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΕ θα διατηρήσει τη μακροχρόνια δέσμευσή της για βιώσιμη ανάπτυξη στις εμπορικές πολιτικές της, συμβάλλοντας στην επίτευξη των πρόσφατα συμφωνηθέντων παγκόσμιων στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο πλαίσιο της ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη ⁽²⁾. Τέλος, η εμπορική πολιτική ενισχύει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ, συνδέοντας τους κανόνες της με το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα.

Τα τελευταία χρόνια η συζήτηση σχετικά με το εμπόριο έχει προσλάβει μεγάλες διαστάσεις. Η εμπορική πολιτική ενδιαφέρει πλέον ένα πολύ ευρύτερο κοινό, με πολλούς να εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με ζητήματα όπως η κανονιστική προστασία και ο δυνητικός αντίκτυπος στην απασχόληση. Η συζήτηση έχει επικεντρωθεί κατά μεγάλο βαθμό στη διατλαντική εταιρική σχέση εμπορίου και επενδύσεων (ΤΤΙΡ). Η παρούσα ανακοίνωση δεν περιορίζεται στο συγκεκριμένο θέμα, αλλά εξετάζει την ευρύτερη εμπορική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει αποκομίσει σημαντικά συμπεράσματα από τον διάλογο για την ΤΤΙΡ ως προς την ευρύτερη εμπορική πολιτική της ΕΕ. Ο διάλογος αυτός έθεσε το εξής θεμελιώδες ερώτημα: «Ποιον αφορά η εμπορική πολιτική της ΕΕ;». Η παρούσα ανακοίνωση δείχνει ότι η εμπορική πολιτική της ΕΕ αφορά τους πάντες. Επιδιώκει να βελτιώσει τις συνθήκες για τους πολίτες, τους καταναλωτές, τους εργαζόμενους και τους αυτοαπασχολούμενους, τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και για τα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού στις αναπτυσσόμενες χώρες, και απαντά στις ανησυχίες όσων αισθάνονται ότι χάνουν από την

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Ένα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη», COM(2014)903.

⁽²⁾ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, «Transforming our world – The 2030 Agenda for Sustainable Development» («Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας – Η ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη»).

παγκοσμιοποίηση. Η εμπορική πολιτική πρέπει να επιτυγχάνει ανάπτυξη, δημιουργία θέσεων εργασίας και καινοτομία, αλλά πρέπει επίσης να συνάδει με τις αξίες του ευρωπαϊκού μοντέλου. Πρέπει, εν ολίγοις, να είναι υπεύθυνη. Πρέπει να είναι αποτελεσματική σε ό,τι αφορά τη δημιουργία πραγματικών οικονομικών ευκαιριών. Πρέπει να είναι διαφανής και ανοιχτή σε δημόσιο έλεγχο. Πρέπει να προάγει και να προασπίζεται τις ευρωπαϊκές αξίες.

1. Το εμπόριο και οι επενδύσεις αποτελούν σημαντικούς μοχλούς για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας

1.1. Οι επιδόσεις της ΕΕ στον τομέα του εμπορίου είναι ισχυρές

Το εμπόριο είναι πιο σημαντικό από ποτέ για την οικονομία της ΕΕ. Η πρόσφατη κρίση οδήγησε στη συνειδητοποίηση ότι το εμπόριο θα μπορούσε να παίξει σταθεροποιητικό ρόλο σε δύσκολους καιρούς. Όταν η εγχώρια ζήτηση στην ΕΕ ήταν χαμηλή, το εμπόριο άμβλυσε τις επιπτώσεις της ύφεσης διοχετεύοντας τη ζήτηση από τις αναπτυσσόμενες οικονομίες πίσω στην Ευρώπη. Μελλοντικά το εμπόριο θα αποτελέσει ακόμη πιο σημαντική πηγή οικονομικής ανάπτυξης. Περίπου το 90 % της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης κατά τα επόμενα 10-15 έτη αναμένεται να προέλθει από χώρες εκτός Ευρώπης. Η οικονομική ανάκαμψη θα πρέπει να παγιωθεί μέσα από την ενίσχυση των δεσμών με τα νέα κέντρα της παγκόσμιας ανάπτυξης.

Οι πωλήσεις προς τον υπόλοιπο κόσμο έχουν αναδειχθεί σε ολοένα σημαντικότερη πηγή θέσεων εργασίας για τους ευρωπαίους πολίτες. Περισσότερες από 30 εκατομμύρια θέσεις εργασίας υποστηρίζονται πλέον από εξαγωγές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης —αριθμός αυξημένος κατά δύο τρίτα σε σχέση με 15 χρόνια πριν— κάτι που σημαίνει ότι, πλέον, οι εξαγωγές στηρίζουν σχεδόν μία στις επτά θέσεις εργασίας στην Ευρώπη. Αυτές οι θέσεις στελεχώνονται από άτομα υψηλής ειδίκευσης και αμείβονται καλύτερα από τον μέσο όρο. Κατανέμονται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ συνδέονται τόσο άμεσα όσο και έμμεσα με εξαγωγές εκτός της ΕΕ. Για παράδειγμα, 200 000 θέσεις εργασίας στην Πολωνία, 140 000 στην Ιταλία και 130 000 στο Ηνωμένο Βασίλειο συνδέονται με γερμανικές εξαγωγές εκτός της ΕΕ. Οι γαλλικές εξαγωγές εκτός της ΕΕ στηρίζουν 150 000 θέσεις εργασίας στη Γερμανία, 50 000 στην Ισπανία και 30 000 στο Βέλγιο. Ως αποτέλεσμα, τα οφέλη του εμπορίου διαδίδονται πολύ ευρύτερα απ' ό,τι γίνεται συνήθως αντιληπτό ⁽³⁾.

Οι εξαγωγές στηρίζουν επίσης τις ευρωπαϊκές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Περισσότερες από 600 000 ΜΜΕ, οι οποίες απασχολούν πάνω από 6 εκατ. εργαζομένους, πραγματοποιούν απευθείας εξαγωγές αγαθών εκτός της ΕΕ, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των εξαγωγών της ΕΕ. Η διεθνής αυτή δραστηριότητα καθιστά τις εταιρείες αυτές πιο ανταγωνιστικές και τους επιτρέπει να προβούν σε διαφοροποίηση αγορών. Πολλές ακόμη εξάγουν υπηρεσίες ή πραγματοποιούν έμμεσες εξαγωγές ως προμηθευτές άλλων μεγαλύτερων εταιρειών. Επιπλέον, πολλές άλλες ΜΜΕ φιλοδοξούν να πραγματοποιήσουν εξαγωγές στο μέλλον, δεδομένου ότι αυτός είναι συχνά ο ταχύτερος τρόπος για να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

Οι ευκαιρίες για εξαγωγές έχουν καθοριστική σημασία για κλάδους που βρίσκονται σε περίοδο δομικών αλλαγών, όπως ο κλάδος των γεωργικών προϊόντων διατροφής ⁽⁴⁾. Χάρη σε προοδευτικές μεταρρυθμίσεις στην κοινή γεωργική πολιτική, ο κλάδος αυτός έχει μπορέσει να προσανατολιστεί περισσότερο προς την αγορά, να αποκτήσει διεθνή ανταγωνιστικότητα και να ανταποκριθεί στις νέες ευκαιρίες της αγοράς.

Εξίσου σημαντικές είναι και οι εισαγωγές. Το άνοιγμα της οικονομίας της ΕΕ στο εμπόριο και τις επενδύσεις είναι μια σημαντική πηγή κερδών για την παραγωγικότητα και τις ιδιωτικές επενδύσεις, δύο στοιχεία που έχει ιδιαίτερα ανάγκη η ΕΕ. Προσφέρουν ιδέες και καινοτομίες, νέες τεχνολογίες και βέλτιστες μεθόδους έρευνας. Λειτουργούν προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς συμβάλλουν στη μείωση των τιμών και στη διεύρυνση των διαθέσιμων επιλογών. Το μειωμένο κόστος και το μεγαλύτερο εύρος επιλογών όσον αφορά τις εισαγωγές συμβάλλουν άμεσα στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ, τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έγγραφο της ΓΔ Εμπορίου, «How trade policy and regional trade agreements support and strengthen EU economic performance» («Πώς η εμπορική πολιτική και οι περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες στηρίζουν και ενισχύουν τις οικονομικές επιδόσεις της ΕΕ»), Μάρτιος 2015.

⁽⁴⁾ Η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων στην ΕΕ παρέχει 47 εκατ. θέσεις εργασίας, 7 % του ΑΕΠ και πάνω από το 7 % των ενωσιακών εξαγωγών αγαθών.

Γενικότερα, η ανάπτυξη των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας αναδεικνύει την αλληλεξάρτηση μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών. Είναι ευρέως παραδεκτό ότι η παραγωγή στην ΕΕ εξαρτάται από τις εισαγωγές ενέργειας και πρώτων υλών. Αυτό όμως που συχνά λησμονείται είναι ότι το ίδιο ισχύει και για τα ανταλλακτικά, τα εξαρτήματα και για κεφαλαιουχικά αγαθά όπως τα μηχανήματα. Αθροιστικά, τα προϊόντα αυτά αντιπροσωπεύουν το 80 % των εισαγωγών της ΕΕ. Είναι εξαιρετικά σημαντικά για τη λειτουργία της οικονομίας και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ. Το μερίδιο των εισαγωγών στις εξαγωγές της ΕΕ έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από 50 % σε σχέση με το 1995.

Οι επενδύσεις είναι απαραίτητες. Οι εξερχόμενες επενδύσεις βοηθούν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Χάρη στις εισερχόμενες επενδύσεις απασχολούνται 7,3 εκατ. άτομα στην ΕΕ. Οι επενδύσεις προς αμφοτέρους τις κατευθύνσεις αποτελούν βασικό μέρος της υποδομής που συνδέει την ευρωπαϊκή οικονομία με τις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Το επενδυτικό σχέδιο της ΕΕ για την Ευρώπη στοχεύει στην προώθηση των επενδύσεων, οι οποίες το 2014 ήταν μειωμένες κατά 15 % σε σχέση με τα επίπεδα πριν από την κρίση. Βασική απαίτηση είναι η πιο έξυπνη χρήση τόσο των νέων όσο και των υφιστάμενων δημοσιονομικών πόρων. Οι διεθνείς εταίροι έχουν βασικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Ο ρόλος αυτός θα πρέπει να υποστηρίζεται από την πολιτική της ΕΕ στον τομέα των ΑΞΕ, σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁽⁵⁾.

Οι επιχειρήσεις της ΕΕ είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικές σε παγκόσμιο επίπεδο. Ως εκ τούτου, η ΕΕ είναι σε θέση να επωφεληθεί από την αύξηση της διεθνούς δραστηριοποίησης. Από τις αρχές του αιώνα οι εξαγωγές των ευρωπαϊκών εμπορευμάτων έχουν σχεδόν τριπλασιαστεί, σημειώνοντας αύξηση κατά περίπου 1,5 τρισεκατ. ευρώ. Το μερίδιο της ΕΕ στις παγκόσμιες εξαγωγές αγαθών συνεχίζει να είναι πάνω από 15 % του συνόλου, έχοντας σημειώσει μικρή μόνο μείωση σε σχέση με το επίπεδό του στις αρχές του αιώνα (ελάχιστα πάνω από 16 %). Η μείωση αυτή θα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της ανόδου της Κίνας, το μερίδιο της οποίας στις παγκόσμιες εξαγωγές αγαθών αυξήθηκε από 5 % σε πάνω από 15 % κατά την ίδια περίοδο. Δεδομένου αυτού, οι επιδόσεις της ΕΕ είναι εξαιρετικές. Είναι επίσης καλύτερες από αυτές που έχουν σημειώσει παρόμοιες οικονομίες. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είδαν το μερίδιό τους να σημειώνει τετραπλάσια μείωση από την Ευρώπη σε σχετικούς όρους, με αποτέλεσμα να κατέχουν πλέον λιγότερο από το 11 % των συνολικών παγκόσμιων εξαγωγών αγαθών, έναντι 16 % (στο ίδιο επίπεδο με την ΕΕ) που κατείχαν το 2000. Το ίδιο συνέβη και με την Ιαπωνία, το μερίδιο της οποίας μειώθηκε στο μισό, από 10 % σε 4,5 % της παγκόσμιας αγοράς εξαγωγών αγαθών.

1.2. Η εμπορική και οικονομική ατζέντα της ΕΕ ενισχύει τα οφέλη του εμπορίου

Για να ενισχύσει τη δυνατότητα της ΕΕ να επωφελείται από το εμπόριο και τις επενδύσεις, η Επιτροπή έχει αναπτύξει μια φιλόδοξη διμερή ατζέντα η οποία συμπληρώνει τις δραστηριότητες της ΕΕ στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Η ΕΕ έχει συνάψει ή διαπραγματεύεται διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) με εταίρους της σε όλες τις ηπείρους⁶. Ενώ πριν από δέκα χρόνια οι ισχύουσες ΣΕΣ κάλυπταν λιγότερο από το ένα τέταρτο των εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ, σήμερα αφορούν πλέον πάνω από το ένα τρίτο αυτών των συναλλαγών. Εάν μάλιστα ολοκληρωθούν επιτυχώς όλες οι εν εξελίξει διαπραγματεύσεις, το ποσοστό αυτό μπορεί να φτάσει τα δύο τρίτα. Πρόκειται, με μεγάλη διαφορά, για την πλέον φιλόδοξη εμπορική ατζέντα σήμερα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Νότιας Κορέας αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα όσον αφορά τις συμφωνίες νέας γενιάς που μπορεί να διαπραγματευτεί η ΕΕ και τα απτά αποτελέσματα που παράγουν αυτού του είδους οι συμφωνίες. Πρόκειται για την πλέον φιλόδοξη εμπορική συμφωνία που έχει εφαρμόσει ποτέ η ΕΕ, καθώς εξαλείφει σχεδόν το 99 % των δασμών και από τις δύο πλευρές εντός πέντε ετών και αντιμετωπίζει τους μη δασμολογικούς φραγμούς. Το πεδίο εφαρμογής της είναι ευρύτερο από αυτό της ΣΕΣ μεταξύ ΗΠΑ και Κορέας. Μέσα σε τέσσερα χρόνια οι εξαγωγές προϊόντων της ΕΕ αυξήθηκαν κατά 55 %, δημιουργώντας επιπλέον εξαγωγές αξίας 4,7 δισ. ευρώ κατά τα τρία πρώτα χρόνια. Οι εξαγωγές αυτοκινήτων υπερτριπλασιάστηκαν. Το μακροχρόνιο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της ΕΕ έχει πλέον μετατραπεί σε πλεόνασμα. Το μερίδιο της

(5) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Απολογισμός της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" για μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», COM(2014)130.

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf

ΕΕ στις εισαγωγές της Νότιας Κορέας αυξήθηκε από 9 % σε 13 %, ενώ αυτό των ΗΠΑ παρέμεινε σταθερό και αυτό της Ιαπωνίας μειώθηκε κατά 2 %.

Ωστόσο, η εμπορική πολιτική μπορεί να βοηθήσει μόνο εάν συνοδεύεται από εσωτερικές μεταρρυθμίσεις. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η μείωση της γραφειοκρατίας, η βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και η αύξηση των επενδύσεων στους τομείς των υποδομών, των δεξιοτήτων και της έρευνας και ανάπτυξης έχουν θεμελιώδη σημασία για την περαιτέρω ενίσχυση της δυνατότητας της Ένωσης να επωφελείται από τις ανοικτές αγορές. Το επενδυτικό σχέδιο της ΕΕ συγκεντρώνει τις μεταρρυθμίσεις αυτές σε επίπεδο ΕΕ και θα κάνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, και ιδίως τις ΜΜΕ, ακόμα πιο ανταγωνιστικές. Ταυτόχρονα, η πρόσφατη πείρα έχει δείξει ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη έχουν και αυτές το όφελος των βελτιωμένων επιδόσεων στον τομέα του εμπορίου. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αποτελεί επομένως ένα σημαντικό εργαλείο για τη μεγιστοποίηση των συνεργιών μεταξύ εμπορικών και εσωτερικών πολιτικών.

2. Μια αποτελεσματική πολιτική που αντιμετωπίζει τις νέες οικονομικές πραγματικότητες και ανταποκρίνεται στις υποσχέσεις

2.1. Αντιμετώπιση της ανόδου των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας

Οι παγκόσμιες αλυσίδες αξίας σημαίνουν ότι η εμπορική πολιτική δεν μπορεί πλέον να προσεγγίζεται από μια στενή εμποροκρατική γωνία. Η αύξηση του κόστους των εισαγωγών μειώνει την ικανότητα των εταιρειών να πραγματοποιούν πωλήσεις στις παγκόσμιες αγορές. Οι αλληλεξαρτήσεις πρέπει να γίνουν καλύτερα κατανοητές. Δεν υπάρχει κανένα πλεονέκτημα από την προσφυγή σε μέτρα προστατευτισμού, ακόμη και στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σήμερα.

Η εμπορική πολιτική της ΕΕ πρέπει να ενισχύει τη θέση της Ευρώπης στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Πρέπει να υποστηρίξει ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω των οποίων οι Ευρωπαίοι δημιουργούν και πωλούν αξία. Σ' αυτό περιλαμβάνεται η κατασκευή εξαρτημάτων και τελικών προϊόντων, η οποία έχει ζωτική σημασία (*). Περιλαμβάνονται επίσης οι υπηρεσίες, η έρευνα, ο σχεδιασμός και η εμπορία, καθώς και η συναρμολόγηση, η διανομή και η συντήρηση.

Για να προσαρμοστεί σε αυτή την πραγματικότητα, η εμπορική πολιτική της ΕΕ έχει ήδη προχωρήσει πέρα από τις παραδοσιακές συζητήσεις για δασμολογικά θέματα. Ακολουθεί μια ολιστική προσέγγιση, η οποία καλύπτει θέματα ζωτικής σημασίας όπως οι δημόσιες συμβάσεις, ο ανταγωνισμός, συμπεριλαμβανομένων των επιδοτήσεων, ή οι υγειονομικοί και φυτοϋγειονομικοί φραγμοί (ΥΦΥ). Τα θέματα αυτά εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά σημαντικά. Οι δαπάνες για τις δημόσιες συμβάσεις, για παράδειγμα, αντιπροσωπεύουν το 15-20 % του παγκόσμιου ΑΕΠ. Οι επενδύσεις σε υποδομές καθώς και άλλες δημόσιες συμβάσεις σε αναδυόμενες και ανεπτυγμένες οικονομίες θα αποτελέσουν πιθανότατα σημαντικές κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής ανάπτυξης κατά τα επόμενα έτη. Αν και η ΕΕ έχει σταδιακά ενοποιήσει και ανοίγει τις αγορές της, οι εταιρείες της ΕΕ συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν δυσμενείς διακρίσεις και περιορισμούς στο εξωτερικό. Είναι, επομένως, ιδιαίτερα σημαντικό να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί εν μέρει μέσα από τις ΣΕΣ και τις διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση νέων χωρών στην συμφωνία του ΠΟΕ για τις δημόσιες συμβάσεις (ΣΔΣ).

Ωστόσο, η εμπορική πολιτική θα πρέπει να επιληφθεί μιας ευρύτερης σειράς ζητημάτων ώστε να μπορέσει η ΕΕ να διασφαλίσει τη θέση της στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Αυτό απαιτεί από εμάς να προωθήσουμε τις εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, να διευκολύνουμε το ψηφιακό εμπόριο, να στηρίζουμε την κινητικότητα των επαγγελματιών, να αντιμετωπίσουμε τον κανονιστικό κατακερματισμό, να διασφαλίσουμε την πρόσβαση σε πρώτες ύλες, να προστατεύσουμε την καινοτομία και να εξασφαλίσουμε την ταχεία διεκπεραίωση των τελωνειακών διαδικασιών. Θα χρειαστεί επίσης κοινή στρατηγική σε διάφορους τομείς της οικονομικής πολιτικής, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η υπεύθυνη διαχείριση των αλυσίδων εφοδιασμού (βλ. σημεία 4.1.1 και 4.2.3) και να αντιμετωπιστούν οι επιθετικές στρατηγικές μεταφοράς εταιρικών κερδών και φοροαποφυγής οι οποίες εκμεταλλεύονται τον κατακερματισμό των αλυσίδων αξίας. Για να αντιμετωπίσει αυτά

(*) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση», COM(2014)14.

τα θέματα, η Επιτροπή χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία πολιτικής. Οι εμπορικές συμφωνίες στηρίζουν τις προσπάθειες για την προώθηση διεθνών προτύπων διαφάνειας και χρηστής διακυβέρνησης.

2.1.1. Προώθηση των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 70 % του ΑΕΠ και της απασχόλησης στην ΕΕ και αποτελούν ολοένα σημαντικότερο μέρος του διεθνούς εμπορίου. Στο παρελθόν οι περισσότερες υπηρεσίες μπορούσαν να προσφέρονται μόνο σε τοπικό επίπεδο. Χάρη στην τεχνολογία αυτό έχει πλέον αλλάξει, με τις εξαγωγές υπηρεσιών της ΕΕ να έχουν διπλασιαστεί μέσα σε 10 χρόνια για να φτάσουν τα 728 δισ. ευρώ το 2014. Επιπλέον, πέρα από τις καθαυτές συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, οι μεταποιητικές επιχειρήσεις αγοράζουν, παράγουν και πωλούν σε ολοένα μεγαλύτερο βαθμό υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να πωλούν τα προϊόντα τους. Η ενσωμάτωση των υπηρεσιών στη μεταποιητική διαδικασία έχει επεκταθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Οι υπηρεσίες αποτελούν σήμερα το 40 % περίπου της αξίας των αγαθών που εξάγονται από την Ευρώπη. Μάλιστα, το ένα τρίτο περίπου των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων βρίσκονται σε εταιρείες που παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες όπως μεταφορές και υλικοτεχνική υποστήριξη. Για σύνθετο εξοπλισμό όπως μηχανήματα, ανεμογεννήτριες ή ιατροτεχνολογικά προϊόντα, υπηρεσίες όπως εγκατάσταση, υποστήριξη, κατάρτιση και συντήρηση περιλαμβάνονται στο πακέτο. Πολλές άλλες επιχειρηματικές, ασφαλιστικές, τηλεπικοινωνιακές και μεταφορικές υπηρεσίες αποτελούν επίσης απαιτούμενα.

Η άνοδος της ενσωμάτωσης των υπηρεσιών στη μεταποιητική διαδικασία δημιουργεί την ανάγκη για ακόμη μεγαλύτερη εστίαση στην απελευθέρωση των υπηρεσιών τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και με τον υπόλοιπο κόσμο. Είναι ολοένα πιο σημαντικό να βελτιωθεί η πρόσβαση στην αγορά για τις επιχειρήσεις μεταποίησης και υπηρεσιών που βρίσκονται σε συνάρτηση μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ξεπεραστεί ο παραδοσιακός τρόπος σκέψης, ενδεικτικό παράδειγμα του οποίου είναι το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή οι δεσμεύσεις απελευθέρωσης για αγαθά και υπηρεσίες εξετάζονται χωριστά στις εμπορικές διαπραγματεύσεις. Για παράδειγμα, η κινητικότητα των ατόμων που παρέχουν υπηρεσίες μπορεί να στηρίξει τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, ενώ η διευκόλυνση του ψηφιακού εμπορίου και των ροών δεδομένων υποστηρίζει τις επιχειρήσεις στους τομείς τόσο των αγαθών όσο και των υπηρεσιών.

Η διευκόλυνση των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών απαιτεί επίσης να είμαστε ανοιχτοί προς τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Πάνω από το 60 % των άμεσων επενδύσεων της ΕΕ στο εξωτερικό συνδέεται με συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να εγκαθίστανται σε αγορές στο εξωτερικό ώστε να παρέχουν υπηρεσίες σε νέους τοπικούς πελάτες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΠΟΕ, τα δύο τρίτα των υπηρεσιών παρέχονται μέσω εγκατάστασης. Οι επενδύσεις σε όλο τον κόσμο παρέχουν επίσης στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών τη δυνατότητα να προσφέρουν παγκόσμιες λύσεις σε πελάτες που βρίσκονται στο σπίτι τους, στηρίζοντας έτσι τις συνδέσεις των επιχειρήσεων μεταποίησης και υπηρεσιών της ΕΕ με τις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Οι διαπραγματεύσεις της ΕΕ για τις διεθνείς επενδύσεις καθώς και η διεθνής διάσταση του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη θα διευκολύνουν αυτούς τους δεσμούς.

Η ΕΕ είναι ένα από τα 25 μέλη του ΠΟΕ που διαπραγματεύονται τη φιλόδοξη πολυμερή συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (TiSA). Μαζί αντιπροσωπεύουν ήδη το 70 % του παγκόσμιου εμπορίου υπηρεσιών και η TiSA θα μπορούσε να αποτελέσει εφαλτήριο ώστε όλα τα μέλη του ΠΟΕ να σημειώσουν πρόοδο ως προς την απελευθέρωση των υπηρεσιών και τους κανόνες που τις διέπουν, έτσι ώστε να φτάσουν το επίπεδο απελευθέρωσης και θέσπισης κανόνων στον τομέα των αγαθών. Επιπλέον, στο πλαίσιο των εν εξελίξει διαπραγματεύσεων σχετικά με μια συμφωνία για τα περιβαλλοντικά αγαθά (EGA) θα πρέπει κάποια στιγμή να εξεταστούν οι υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική πώληση αυτών των αγαθών σε διασυνοριακό επίπεδο. Η ΕΕ έχει επίσης προτείνει ότι το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα του ΠΟΕ θα πρέπει να εστιάσει σε υπηρεσίες που διευκολύνουν σημαντικά τις συναλλαγές στον τομέα των αγαθών.

Την ίδια στιγμή, η θέση της ΕΕ όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες παραμένει σαφής. Οι εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ δεν εμποδίζουν (ούτε θα εμποδίσουν στο μέλλον) τις κυβερνήσεις, σε οποιοδήποτε επίπεδο, να προβαίνουν σε υποστήριξη ή κανονιστική ρύθμιση υπηρεσιών σε τομείς όπως το νερό, η εκπαίδευση, η υγεία και οι κοινωνικές υπηρεσίες, ούτε θα εμποδίζουν αλλαγές πολιτικής όσον αφορά τη χρηματοδότηση ή την οργάνωση των υπηρεσιών αυτών. Οι εμπορικές συμφωνίες δεν θα υποχρεώνουν τις κυβερνήσεις να ιδιωτικοποιούν καμία υπηρεσία, ούτε θα εμποδίζουν τις κυβερνήσεις να διευρύνουν το φάσμα των υπηρεσιών που παρέχουν στο κοινό.

Η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα στις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, επιδιώκοντας φιλόδοξους στόχους σε όλες τις εμπορικές διαπραγματεύσεις.

2.1.2. Διευκόλυνση του ψηφιακού εμπορίου

Η ψηφιακή επανάσταση καταρρίπτει τα εμπόδια που δημιουργούνται από τη γεωγραφική θέση και την απόσταση, με τεράστιο αντίκτυπο στις οικονομίες και τις κοινωνίες σε όλο τον κόσμο. Για το εμπόριο, αυτό σημαίνει νέες ευκαιρίες, ιδίως για τις ΜΜΕ και τους καταναλωτές της ΕΕ, χάρη σε μια παγκόσμια αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου η αξία της οποίας εκτιμάται ότι υπερβαίνει τα 12 τρισεκατ. ευρώ ⁽⁸⁾. Μολονότι το κόστος συμμόρφωσης όσον αφορά το διασυνοριακό εμπόριο είναι κατά κανόνα μεγαλύτερο για τις μικρότερες επιχειρήσεις απ' ό,τι για τις μεγαλύτερες, το ηλεκτρονικό εμπόριο σημαίνει ότι ακόμα και μικρές ηλεκτρονικές επιχειρήσεις μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πελάτες σε όλο τον κόσμο. Η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος εξαγωγέας υπηρεσιών στον κόσμο, βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση ώστε να επωφεληθεί από αυτήν την κατάσταση.

Η ψηφιακή επανάσταση έχει επίσης δημιουργήσει νέες ανησυχίες όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών και των προσωπικών τους δεδομένων, τόσο εντός της ΕΕ όσο και διεθνώς. Η Επιτροπή έχει αναλάβει τη δέσμευση για πλήρη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ όσον αφορά τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των προσωπικών δεδομένων μέσω ενός ισχυρού νομικού πλαισίου προστασίας δεδομένων ⁽⁹⁾. Οι κανόνες σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων δεν συνιστούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ούτε επηρεάζονται από τις εμπορικές συμφωνίες.

Ωστόσο, η ψηφιακή οικονομία συνεπάγεται επίσης την ανάγκη να αντιμετωπιστούν νέου τύπου εμπορικοί φραγμοί. Ορισμένοι από αυτούς τους φραγμούς επηρεάζουν τις εταιρείες που επικεντρώνονται ειδικά στις συναλλαγές μέσω ψηφιακών διαύλων. Άλλοι αφορούν ένα πολύ ευρύτερο φάσμα εταιρειών. Η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία και μεταφορά δεδομένων (στα οποία περιλαμβάνονται οικονομικά, χρηματοπιστωτικά, στατιστικά και επιστημονικά στοιχεία) και η ψηφιοποίηση έχουν καταστεί αναπόσπαστο τμήμα των σύγχρονων επιχειρηματικών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προορίζονται για επιχειρήσεις μεταποίησης. Κατέχουν, μάλιστα, κεντρική θέση στην ανάπτυξη παγκόσμιων αλυσίδων αξίας. Ως αποτέλεσμα, η ελεύθερη ροή δεδομένων σε διασυνοριακό επίπεδο έχει καταστεί σημαντικότερη για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα εν γένει. Η κανονιστική συνεργασία, η αμοιβαία αναγνώριση και η εναρμόνιση των προτύπων είναι τα καλύτερα εργαλεία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιακής οικονομίας.

Η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά (DSM) ⁽¹⁰⁾ αντιμετωπίζει πολλά από αυτά τα ζητήματα στο εσωτερικό της ΕΕ. Ωστόσο, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια ανά τον κόσμο, όπως αδιαφανείς κανόνες, κυβερνητικές παρεμβάσεις, και αδικαιολόγητες απαιτήσεις εντοπισμού και αποθήκευσης δεδομένων. Η ασφάλεια των δεδομένων είναι πρωταρχικής σημασίας για όλες τις εταιρείες που διαχειρίζονται δεδομένα. Οι ψηφιακές υποδομές, η κρυπτογράφηση και τα κοινά πρότυπα είναι επίσης σημαντικά για τις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν επίσης στο πεδίο της εμπορικής πολιτικής. Επιπλέον, ορισμένες από τις βασικές δράσεις της DSM, όπως η πρωτοβουλία για το «ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος» και η μεταρρύθμιση των κανόνων περί πνευματικής ιδιοκτησίας, έχουν διεθνή διάσταση που θα μπορούσε να καλυφθεί στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών.

Στόχος της ΕΕ πρέπει να είναι η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, χωρίς διακρίσεις και αδικαιολόγητες απαιτήσεις εντοπισμού δεδομένων. Η Ευρώπη πρέπει να προωθήσει αυτόν τον στόχο σε διμερή, πλειομερή και πολυμερή φόρουμ.

Η Επιτροπή θα επιδιώξει να χρησιμοποιήσει τις ΣΕΣ και την TiSA προκειμένου να θεσπίσει κανόνες για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις διασυνοριακές ροές δεδομένων και να αντιμετωπίσει τις νέες μορφές ψηφιακού προστατευτισμού, σε πλήρη συμμόρφωση και με την επιφύλαξη των κανόνων της ΕΕ για την προστασία και το απόρρητο των δεδομένων .

⁽⁸⁾ Unctad, Information Economy Report (Εκθεση για την οικονομία της πληροφορίας), 2015.

⁽⁹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Πρόταση κανονισμού για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων)», COM(2012)11.

⁽¹⁰⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης», COM(2015)192.

2.1.3. Στήριξη της κινητικότητας και αντιμετώπιση της μετανάστευσης

Η προσωρινή κυκλοφορία επαγγελματιών έχει καταστεί αναπόσπαστο στοιχείο της διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας σε όλους τους τομείς. Διευκολύνει τις εξαγωγές και παρέχει τρόπους για την κάλυψη των ελλείψεων σε δεξιότητες. Οι περιορισμοί στην κινητικότητα αποτελούν διαδεδομένο φαινόμενο σε διεθνές επίπεδο και μπορούν να εμποδίσουν την πλήρη υλοποίηση των οφελών από τις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες. Η κινητικότητα των επαγγελματιών δεν πρέπει να υπονομεύει τους κοινωνικούς και εργασιακούς νόμους και κανονισμούς.

Οι οικονομικές δυνατότητες που απορρέουν ιδίως από την προσωρινή κυκλοφορία παρόχων υπηρεσιών υπογραμμίζονται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση ⁽¹¹⁾. Το πρόγραμμα δράσης κάνει επίσης έκκληση για καλύτερη χρήση των συνεργιών σε όλους τους τομείς πολιτικής, ώστε να δοθούν κίνητρα σε τρίτες χώρες να συνεργαστούν σε ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες ⁽¹²⁾. Η εμπορική πολιτική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το πλαίσιο πολιτικής για την επιστροφή και επανεισδοχή των παράτυπων μεταναστών.

Η Επιτροπή:

- θα διαπραγματευτεί διατάξεις περί κινητικότητας οι οποίες συνδέονται άμεσα με την πώληση συγκεκριμένων προϊόντων και εξοπλισμού (π.χ. υπηρεσίες μηχανικής ή συντήρησης) παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά για τα εν λόγω προϊόντα·
-
- θα προτείνει την ενσωμάτωση ορισμένων οφελών της οδηγίας για την ενδοεταίρική μετάθεση ⁽¹³⁾ σε εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες, με αντάλλαγμα την αμοιβαία μεταχείριση των ευρωπαϊών επαγγελματιών από τους εταίρους·
- θα χρησιμοποιήσει την επανεξέταση της οδηγίας για την μπλε κάρτα ⁽¹⁴⁾ για να εξετάσει τη δυνατότητα να συμπεριληφθούν οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών που παρέχουν μια υπηρεσία σε προσωρινή βάση σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της ΕΕ στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών·
- θα προωθήσει την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στις εμπορικές συμφωνίες·
- θα κάνει καλύτερη χρήση των συνεργιών μεταξύ της εμπορικής πολιτικής και της πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά την επιστροφή/επανεισδοχή και την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων, ώστε να διασφαλίσει καλύτερα αποτελέσματα για την ΕΕ στο σύνολό της· και
- θα στηρίξει τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα και πύλες ανταλλαγής, κατάρτισης και άλλων μορφών ανάπτυξης δεξιοτήτων, τα οποία διευκολύνουν την αποτελεσματική χρήση των διατάξεων περί κινητικότητας που περιέχονται στις ΣΕΣ.

2.1.4. Ενίσχυση της διεθνούς κανονιστικής συνεργασίας

Οι απαιτήσεις που ισχύουν για προϊόντα και υπηρεσίες παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές ανά την υφήλιο, ενίοτε λόγω πολιτισμικών διαφορών και κοινωνικών επιλογών, αλλά συχνά απλώς και μόνο επειδή οι κανονιστικές προσεγγίσεις αναπτύχθηκαν απομονωμένα η μία από την άλλη. Ο κανονιστικός αυτός κατακερματισμός συνεπάγεται σημαντικό πρόσθετο κόστος για τους παραγωγούς που αναγκάζονται να τροποποιούν τα προϊόντα τους και/ή να υποβάλλονται σε αλληλεπικαλυπτόμενες αξιολογήσεις συμμόρφωσης χωρίς κανένα πρόσθετο όφελος όσον αφορά την ασφάλεια ή άλλο δημόσιο όφελος· σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόκειται απλώς για συγκεκαλυμμένο προστατευτισμό. Οι δαπάνες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τις ΜΜΕ, για τις οποίες μπορούν να αποτελούν ανυπέρβλητο εμπόδιο όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά.

Αν και τα ζητήματα αυτά μπορούν να διευθετηθούν πιο εύκολα στο πλαίσιο διμερών διαπραγματεύσεων, οι περιφερειακές και παγκόσμιες λύσεις έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο. Η ενίσχυση της διεθνούς κανονιστικής συνεργασίας συμβάλλει στη διευκόλυνση του εμπορίου, διαμορφώνει παγκόσμια πρότυπα, κάνει

⁽¹¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση», COM(2015)240.

⁽¹²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την επιστροφή», COM(2015)453.

⁽¹³⁾ Οδηγία 2014/66/ΕΕ, της 15ης Μαΐου 2014, ΕΕ L 157.

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2009, ΕΕ L 155.

πιο αποτελεσματικούς τους κανονισμούς και βοηθά τις ρυθμιστικές αρχές να κάνουν καλύτερη χρήση των περιορισμένων πόρων. Θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που δεν περιορίζει το δικαίωμα των κυβερνήσεων να ενεργούν για την επίτευξη θεμιτών στόχων δημόσιας πολιτικής (βλέπε σημείο 4.1.1). Η πρόοδος σε σχέση με στρατηγικούς εμπορικούς εταίρους, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία, θα δώσει νέα ώθηση στο έργο που επιτελείται σε φορείς όπως η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ) όσον αφορά τα μηχανοκίνητα οχήματα, η Διεθνής Διάσκεψη για την εναρμόνιση στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων, ή οι διεθνείς οργανισμοί καθορισμού προτύπων όπως ο Codex Alimentarius όσον αφορά τα τρόφιμα. Σημαντικό ρόλο παίζουν επίσης οι διεθνείς οργανισμοί τυποποίησης (ISO, IEC και ITU). Ο ΠΟΕ θα μπορούσε να αναπτύξει τον ρόλο του σε ό,τι αφορά την προώθηση ορθών κανονιστικών πρακτικών.

Η Επιτροπή:

- θα εξετάσει τα κανονιστικά ζητήματα κατά προτεραιότητα στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων και θα επιδιώξει ευρύτερη συνεργασία στα διεθνή κανονιστικά φόρουμ, διατηρώντας παράλληλα υψηλά ευρωπαϊκά πρότυπα·
- θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για την εξάλειψη των μη δασμολογικών φραγμών μέσω της εφαρμογής των συμφωνιών και της κανονιστικής συνεργασίας.

2.1.5. Διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των τελωνείων

Η αποτελεσματική διαχείριση της κυκλοφορίας των αγαθών μέσω των διεθνών αλυσίδων εφοδιασμού είναι ζωτικής σημασίας. Εξασφαλίζει τη διευκόλυνση του εμπορίου, την προστασία των δημοσιονομικών και οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και των κρατών μελών της, και τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς σχετικά με το εμπόριο. Οι οργανισμοί σε ολόκληρη την ΕΕ και ανά τον κόσμο πρέπει να διαχειρίζονται και να ελαχιστοποιούν ένα ευρύ φάσμα κινδύνων που ενέχει το παγκόσμιο εμπόριο. Χρειάζεται μεγαλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους (λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την προστασία των προσωπικών δεδομένων και των επιχειρηματικών απορρήτων), συντονισμός μεταξύ των τελωνειακών και άλλων αρχών, καθώς και στενότερη διεθνής συνεργασία. Η εφαρμογή των κανόνων για τη διευκόλυνση του εμπορίου στο πλαίσιο του ΠΟΕ και των διμερών συμφωνιών και η συμπερίληψή τους στις μελλοντικές ΣΕΣ αποτελούν ολοένα σημαντικότερες διαστάσεις της εμπορικής πολιτικής.

Η Επιτροπή θα αξιοποιήσει με τον βέλτιστο τρόπο τους υφιστάμενους μηχανισμούς αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και θα προωθήσει τη χρήση από τους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ προγραμμάτων εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που είναι συνυφασμένοι με την αλυσίδα εφοδιασμού.

2.1.6. Εξασφάλιση της πρόσβασης στην ενέργεια και τις πρώτες ύλες

Λόγω της εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενους πόρους, η πρόσβαση στην ενέργεια και στις πρώτες ύλες είναι καθοριστική για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Οι εμπορικές συμφωνίες μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβαση μέσα από τη θέσπιση κανόνων για την αποφυγή διακρίσεων και τη διαμετακόμιση, την εξέταση των απαιτήσεων τοπικού περιεχομένου, την προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και του εμπορίου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και τη διασφάλιση ότι οι κρατικές επιχειρήσεις ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις αρχές της αγοράς. Οι διατάξεις αυτές πρέπει να σέβονται πλήρως την κυριαρχία κάθε χώρας επί των φυσικών της πόρων και δεν πρέπει να εμποδίζουν τις δράσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο των ευρύτερων εργασιών για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής ένωσης ⁽¹⁵⁾ και σύμφωνα με την πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες ⁽¹⁶⁾, θα προτείνει να περιλαμβάνεται σε κάθε εμπορική συμφωνία ένα κεφάλαιο για την ενέργεια και τις πρώτες ύλες.

⁽¹⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Στρατηγική πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή», COM(2015)80.

⁽¹⁶⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες», COM(2008)699.

2.1.7. Προστασία της καινοτομίας

Η δημιουργικότητα, η έρευνα και ο σχεδιασμός έχουν καθοριστική σημασία για μια οικονομία που βασίζεται στις αλυσίδες αξίας. Αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των θέσεων εργασίας στην ΕΕ και το 90 % των εξαγωγών της ΕΕ ⁽¹⁷⁾. Ωστόσο, πρόκειται για στοιχεία που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην πλημμελή προστασία και επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) σε άλλες δικαιοδοσίες και ενίοτε υπόκεινται σε αναγκαστική μεταφορά τεχνολογίας. Οι ΜΜΕ είναι δε ιδιαίτερα ευάλωτες. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ πρέπει να υποστηρίζει καινοτόμα προϊόντα υψηλής ποιότητας, παρέχοντας προστασία σε ολόκληρο το φάσμα των ΔΔΙ, στο οποίο περιλαμβάνονται τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα πνευματικά δικαιώματα και οι γεωγραφικές ενδείξεις, καθώς και τα εμπορικά μυστικά. Αυτό συνεπάγεται όχι μόνο τον καθορισμό κανόνων και διαδικασιών, αλλά και τη διασφάλιση της επιβολής τους.

Η Επιτροπή:

- θα ενισχύσει την προστασία και την επιβολή των ΔΔΙ στο πλαίσιο των ΣΕΣ και του ΠΟΕ ⁽¹⁸⁾ και θα συνεργαστεί με τους εταίρους για την καταπολέμηση της απάτης· και
- θα συνεχίσει να προωθεί μια φιλόδοξη ατζέντα για την παγκόσμια υγεία ⁽¹⁹⁾ και καλύτερη πρόσβαση σε φάρμακα για τις φτωχές χώρες, μεταξύ άλλων μέσω μόνιμης απαλλαγής για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LAX) όσον αφορά τα φαρμακευτικά προϊόντα που υπόκεινται στη συμφωνία του ΠΟΕ για τα ΔΔΙ στον τομέα του εμπορίου (TRIPs).

2.2. Εκπλήρωση των υποσχέσεων: εφαρμογή, εκτέλεση, μικρές επιχειρήσεις και εργαζόμενοι

2.2.1. Καλύτερη εφαρμογή

Η ΕΕ διαθέτει το ευρύτερο φάσμα ΣΕΣ στον κόσμο —η πρόκληση που έχει πλέον μπροστά της είναι να διασφαλίσει ότι οι συμφωνίες αυτές αποδίδουν οφέλη για όλους.. Για παράδειγμα, παρά τα εξαιρετικά αποτελέσματα που είχε γενικά η ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Νότιας Κορέας, οι επιχειρήσεις δεν αξιοποιούν πλήρως τους μειωμένους δασμούς που παρέχει. Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής της συμφωνίας, μόνο το 40 % των εξαγωγών της ΕΕ επωφελήθηκαν πραγματικά από τις ευκαιρίες που δημιουργήθηκαν με τη ΣΕΣ, ενώ το 60 % εξακολουθούσαν να υπόκεινται σε περιττούς δασμούς. Η αποτελεσματική χρήση αυτών των προτιμήσεων έχει βελτιωθεί ώστε να καλύπτει πλέον τα δύο τρίτα των εξαγωγών της ΕΕ, αλλά οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς τα ποσοστά χρησιμοποίησης (από 80 % στην Κύπρο, τη Λετονία και την Αυστρία έως 40 % ή και λιγότερο στην Εσθονία, τη Μάλτα και τη Βουλγαρία) και το υψηλότερο ποσοστό χρησιμοποίησης που έχει επιτευχθεί από τις νοτιοκορεατικές επιχειρήσεις (80 %) δείχνει ότι μπορούν να γίνουν ακόμη πολλά για να βελτιωθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της συγκεκριμένης και άλλων εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ.

Η καλύτερη εφαρμογή αποτελεί κοινή ευθύνη της Επιτροπής, των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των ενδιαφερόμενων φορέων. Η Επιτροπή θα πρέπει να αντιμετωπίσει προβλήματα όπως η πολυπλοκότητα των κανόνων καταγωγής και των τελωνειακών διαδικασιών, καθώς και η ανεπαρκής πληροφόρηση και υποστήριξη. Τα κράτη μέλη έχουν καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση και την εφαρμογή του τελωνειακού καθεστώτος της ΕΕ και στην προώθηση του εμπορίου και των επενδύσεων. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των κεφαλαίων περί βιώσιμης ανάπτυξης των εμπορικών συμφωνιών (βλ. σημείο 4.2.2).

Η Επιτροπή:

- θα καταβάλει προσπάθειες για τη θέσπιση απλών και συνεκτικών κανόνων καταγωγής και θα παρέχει φιλικές προς τον χρήστη πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες εμπορικών συναλλαγών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ΜΜΕ·

⁽¹⁷⁾ Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Γραφείο Εναρμόνισης στο Πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς, Έκθεση ανάλυσης σε επίπεδο κλάδων «IPR-intensive industries: contribution to economic performance and employment in the EU» («Κλάδοι έντασης ΔΔΙ: συνεισφορά στις οικονομικές επιδόσεις και στην απασχόληση της ΕΕ»), 2013.

⁽¹⁸⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Εμπόριο, ανάπτυξη και διανοητική ιδιοκτησία», COM(2014)389.

⁽¹⁹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση, «Ο ρόλος της ΕΕ στην παγκόσμια υγεία», COM(2010)128.

- θα ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών αρχών, θα διασφαλίσει την εφαρμογή από τα κράτη μέλη των απλουστεύσεων των τελωνειακών διαδικασιών που προβλέπονται στον τελωνειακό κώδικα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη ώστε να χρησιμοποιούν τα πλέον αποτελεσματικά ηλεκτρονικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών πληρωμών·
- θα προτείνει «ενισχυμένη εταιρική σχέση» με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τους ενδιαφερόμενους φορείς σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των εμπορικών συμφωνιών. Μ' αυτόν τον τρόπο η τρέχουσα «εταιρική σχέση για την πρόσβαση στην αγορά» θα επεκταθεί πέρα από την άρση των εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις και θα ενισχυθεί ώστε να αφορά και την εφαρμογή των ΣΕΣ, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης και τελωνειακής συνεργασίας, της διευκόλυνσης του εμπορίου και της βιώσιμης ανάπτυξης· και
- θα υποβάλλει ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των σημαντικότερων ΣΕΣ και θα προβεί σε πιο εμπειριστατωμένη εκ των υστέρων ανάλυση όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ, εξετάζοντας τομείς και κράτη μέλη, καθώς και τον αντίκτυπο στις οικονομίες των χωρών εταίρων σε επιλεγμένες περιπτώσεις.

2.2.2. Ισχυρότερη επιβολή των δικαιωμάτων της ΕΕ

Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίζει ότι οι εταίροι της συμμορφώνονται με τους κανόνες και τηρούν τις δεσμεύσεις τους. Αυτό αποτελεί τόσο οικονομική όσο και πολιτική επιταγή. Η συνεχής παρακολούθηση και δραστηριοποίηση εκ μέρους της Επιτροπής και των κρατών μελών σε σχέση με τους εταίρους τους συνιστούν τη βάση για κάτι τέτοιο. Όταν δεν πετυχαίνουν οι διπλωματικές παρεμβάσεις, η ΕΕ δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. Η ΕΕ είναι ένας από τους πλέον ενεργούς και επιτυχημένους χρήστες του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, ιεραρχώντας τις διάφορες περιπτώσεις ανάλογα με το κατά πόσον είναι νομικά βάσιμες, την σπουδαιότητα από οικονομικής άποψης και τον συστημικό τους αντίκτυπο²⁰.

Τα δυνητικά οφέλη των εμπορικών συμφωνιών πρέπει να είναι διαθέσιμα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Αυτό απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και του ενωσιακού κλάδου ώστε να αντιμετωπιστούν ζητήματα όπως οι επαναλαμβανόμενες διαδικασίες αίτησης πρόσβασης στην αγορά με ενδεχομένως διαφορετικά αποτελέσματα, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν αιτία για αδικαιολόγητες καθυστερήσεις και δαπάνες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στον τομέα των γεωργικών ειδών διατροφής, όπου η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο, αλλά δεν μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως αυτό το δυναμικό λόγω των εμποδίων αυτών. Η αναγνώριση της ΕΕ ως ενιαίας οντότητας στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής είναι απαραίτητη ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εξαγωγές από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ αντιμετωπίζονται όλες ισότιμα. Ταυτόχρονα, η ΕΕ χρειάζεται ίσως να εξετάσει πώς μπορεί να προσφέρει στους εμπορικούς εταίρους της τις εγγυήσεις που ζητούν ώστε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα.

Η ΕΕ πρέπει επίσης να αντιταχθεί σθεναρά στις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές μέσω της θέσπισης μέτρων αντντάμπινγκ και κατά των επιδοτήσεων. Αυτό είναι αναγκαίο για να τηρηθεί η δέσμευση της ΕΕ για ανοιχτές αγορές. Η ΕΕ είναι ένας από τους κύριους χρήστες μέσων εμπορικής άμυνας παγκοσμίως. Εξασφαλίζει την απαρέγκλιτη τήρηση των διαδικασιών και λαμβάνει υπόψη όλα τα συμφέροντα της Ένωσης.

Η Επιτροπή:

- θα αναπτύξει μια πιο συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διπλωματία, διασφαλίζοντας ότι όλα τα περιουσιακά στοιχεία της ΕΕ χρησιμοποιούνται για τη στήριξη των εμπορικών και επενδυτικών συμφερόντων της·
- θα χρησιμοποιήσει τις διαδικασίες επίλυσης διαφορών όταν είναι αναγκαίο, μεταξύ άλλων και στις ΣΕΣ·
- θα χρησιμοποιήσει τον μηχανισμό διαμεσολάβησης που συμφωνήθηκε στις πρόσφατες ΣΕΣ για την ταχεία αντιμετώπιση των μη δασμολογικών φραγμών·

²⁰ https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm

- θα προσδιορίσει τις περιπτώσεις όπου θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο τα επιτεύγματα της ενιαίας αγοράς της ΕΕ —ιδίως στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής— συμβάλλοντας στην περαιτέρω βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης τις περιπτώσεις όπου οι εμπορικοί μας εταίροι εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ·
- θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή, όσον αφορά τον τομέα της εμπορικής άμυνας, στις επιδοτήσεις και στις ολοένα πιο προβληματικές περιπτώσεις καταστρατήγησης· και
- θα εξετάσει τη χρήση των μέσων εμπορικής άμυνας, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητά τους.

2.2.3. Μεγαλύτερη προσοχή στις μικρές επιχειρήσεις

Το κόστος της εισόδου σε μια νέα αγορά επιβαρύνει τις ΜΜΕ περισσότερο απ' ό,τι τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Η εγκατάσταση, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης, η έγκριση των προϊόντων, η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων μπορεί να έχουν το ίδιο ονομαστικό κόστος. Έχουν όμως μεγαλύτερο αντίκτυπο για τις ΜΜΕ, οι οποίες διαθέτουν λιγότερους πόρους για τη διεθνοποίηση, τη διείσδυση σε νέες αγορές, την υπέρβαση των φραγμών στο εμπόριο και τις επενδύσεις και τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς. Η φιλόδοξη εξάλειψη των εμποδίων και η κανονιστική σύγκλιση μέσω εμπορικών συμφωνιών θα ωφελήσουν, ως εκ τούτου, ιδιαίτερα τις ΜΜΕ.

Οι ίδιες ασυμμετρίες ισχύουν και όσον αφορά την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες για πρόσβαση στην αγορά. Οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν νομικές και οικονομικές συμβουλές σχετικά με τις κανονιστικές απαιτήσεις, αλλά αυτό είναι πιο δύσκολο για τις ΜΜΕ. Εδώ μπορούν να βοηθήσουν οι ΣΕΣ, για παράδειγμα μέσω της δημιουργίας κυβερνητικών δικτυακών τόπων που θα ενεργούν ως υπηρεσία μιας στάσης για όλες τις πληροφορίες σχετικά με τις συναφείς απαιτήσεις για προϊόντα.

Η Επιτροπή:

- θα συμπεριλάβει ειδικές διατάξεις για τις ΜΜΕ σε όλες τις διαπραγματεύσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν ειδικές διαδικτυακές πύλες για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις για προϊόντα που ισχύουν σε ξένες αγορές, τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι ΣΕΣ, και τη διαθέσιμη υποστήριξη·
- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ΜΜΕ σε όλα τα κεφάλαια των εμπορικών και επενδυτικών διαπραγματεύσεων·
- θα συντονιστεί με τις εθνικές πολιτικές για την προώθηση του εμπορίου και τις προσπάθειες διεθνοποίησης των ΜΜΕ, για παράδειγμα στο πλαίσιο της «ενισχυμένης εταιρικής σχέσης»· και
- θα διεξάγει τακτικές έρευνες σχετικά με τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ σε συγκεκριμένες αγορές και θα συνεργαστεί πιο στενά με φορείς εκπροσώπησης των ΜΜΕ ώστε να κατανοήσει καλύτερα τις ανάγκες τους.

2.2.4. Πιο αποδοτικά εργαλεία ώστε οι εργαζόμενοι να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις αλλαγές

Όπως επισημάνθηκε, το εμπόριο αποτελεί μια σημαντική πηγή θέσεων εργασίας για τους ευρωπαίους πολίτες, με τις εξαγωγές να στηρίζουν σχεδόν μία στις επτά θέσεις εργασίας στην ΕΕ. Το εμπόριο συνεπάγεται επίσης διαρθρωτικές αλλαγές οι οποίες βοηθούν στην προετοιμασία της οικονομίας ώστε να δημιουργήσει τις θέσεις εργασίας του μέλλοντος. Ωστόσο, οι αλλαγές αυτές μπορεί να έχουν προσωρινά δυσμενείς επιπτώσεις για ορισμένες περιφέρειες και εργαζομένους, εάν ο νέος ανταγωνισμός αποδειχθεί πολύ έντονος για κάποιες επιχειρήσεις. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη αυτές τις πραγματικότητες κατά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις, μέσω της εξασφάλισης κατάλληλων μεταβατικών περιόδων, με εξαίρεση ορισμένους τομείς, ή της χρήσης δασμολογικών ποσοτώσεων, καθώς και ρητρών διασφάλισης. Ως εκ τούτου, όταν εφαρμόζονται νέες εμπορικές συμφωνίες οι αρνητικές επιπτώσεις τείνουν να είναι περιορισμένες, όπως φαίνεται από τη ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Νότιας Κορέας. Παρά τις ανησυχίες που υπήρξαν προτού τεθεί σε ισχύ, η συμφωνία δεν οδήγησε σε επιζήμια αύξηση των εισαγωγών για τον ενωσιακό κλάδο —δεν υπήρξε ανάγκη ούτε για ενεργοποίηση του μηχανισμού επιτήρησης που προβλέπεται στη συμφωνία ούτε για έναρξη έρευνας για μέτρα διασφάλισης.

Ωστόσο, για τα άτομα που επηρεάζονται άμεσα, μια τέτοια αλλαγή δεν είναι μικρή. Πρόκειται για μια σοβαρή προσωπική πρόκληση. Η εύρεση νέας απασχόλησης συνεπάγεται συχνά την εκμάθηση νέων δεξιοτήτων, την προσαρμογή σε νέους τρόπους εργασίας ή και το ενδεχόμενο μετακίνησης σε άλλη περιοχή ή σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ με στόχο την αξιοποίηση ευκαιριών για απασχόληση —και τίποτε από αυτά δεν είναι απλό. Ως εκ τούτου, χρειάζεται κανείς χρόνο και στήριξη ώστε να προετοιμαστεί για την αλλαγή και να προσαρμοστεί σε αυτήν όταν έρθει.

Η ενεργή διαχείριση της αλλαγής είναι επομένως απαραίτητη προκειμένου να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των οφελών της παγκοσμιοποίησης και η ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές συνέπειες του ανοίγματος της αγοράς.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν ότι οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας δίνουν τη δυνατότητα σε όσους χάνουν τη δουλειά τους να βρουν γρήγορα καινούργια, είτε σε πιο ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στον τομέα τους είτε ακόμη και σε άλλο επάγγελμα. Η Επιτροπή ακολουθεί μια στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της δημιουργίας νέων και βιώσιμων θέσεων εργασίας στην ΕΕ. Βασικό στοιχείο αποτελούν οι εκπαιδευτικές πολιτικές, οι οποίες πρέπει να στηρίζουν τη συνεχή ανάπτυξη δεξιοτήτων με στόχο την προετοιμασία των εργαζομένων για μελλοντικές θέσεις εργασίας. Τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία στηρίζουν αυτόν τον στόχο.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) αποτελεί ένα ακόμα εργαλείο, το οποίο παρέχει στήριξη σε κοινότητες που έρχονται αντιμέτωπες με περιστασιακές, σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις απώλειας θέσεων εργασίας, όπως κλείσιμο εργοστασίων στο εσωτερικό της ΕΕ λόγω διεθνούς ανταγωνισμού ή εξωτερικών αναθέσεων. Μέχρι σήμερα, το αποθεματικό που διατηρείται για πιθανές παρεμβάσεις του ΕΤΠ δεν έχει ποτέ χρησιμοποιηθεί πλήρως σε ένα συγκεκριμένο έτος. Το υπόλοιπο του αποθεματικού θα μπορούσε να διατεθεί με αποτελεσματικό τρόπο εάν διευρύνονταν περαιτέρω τα κριτήρια εκταμίευσης.

Η Επιτροπή:

- θα επανεξετάσει τις επιδόσεις του ΕΤΠ, καθιστώντας το πιο αποτελεσματικό· και
- θα ενισχύσει τις διαβουλεύσεις των κοινωνικών εταίρων σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις του εμπορίου και των επενδύσεων στην απασχόληση, ιδίως στο πλαίσιο των αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία·

3. Μια πιο διαφανής πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις

Σήμερα η εμπορική πολιτική αποτελεί αντικείμενο συζητήσεων όσο ποτέ άλλοτε τα τελευταία χρόνια, με πολλούς να αναρωτιούνται αν σκοπός της είναι να στηρίζει τα ευρύτερα ευρωπαϊκά συμφέροντα και αρχές ή μόνο τους στενούς στόχους των μεγάλων επιχειρήσεων. Η επικέντρωση των πρόσφατων διαπραγματεύσεων, και ιδίως αυτών για την ΤΤΙΡ, σε κανονιστικά ζητήματα έχει θεωρηθεί από κάποιους ότι αποτελεί απειλή για το κοινωνικό και ρυθμιστικό μοντέλο της ΕΕ. Επιπλέον, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας η ΕΕ κατέστη υπεύθυνη για την προστασία των επενδύσεων και την επίλυση των διαφορών, γεγονός που προκάλεσε έντονες συζητήσεις σχετικά με το κατά πόσον οι μηχανισμοί που έχουν αναπτύξει μέχρι σήμερα τα κράτη μέλη για τη διασφάλιση αυτής της προστασίας υποννομεύουν το ρυθμιστικό δικαίωμα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Μια τρίτη

πτυχή της τρέχουσας δημόσιας συζήτησης σχετικά με το εμπόριο είναι η ολοένα αυξανόμενη ενημέρωση και ο προβληματισμός των καταναλωτών σχετικά με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στις ανά τον κόσμο μονάδες παραγωγής, καθώς και με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέλος, ολοένα ενδελεχέστερος είναι ο έλεγχος όσον αφορά τις συνέπειες των ΣΕΣ για τις χώρες πλην του εταίρου, και ιδίως τις ΛΑΧ.

Η Επιτροπή λαμβάνει σοβαρά υπόψη αυτές τις ανησυχίες. Η χάραξη πολιτικής πρέπει να είναι διαφανής και η συζήτηση πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία. Η χάραξη πολιτικής πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανησυχίες των πολιτών σχετικά με το κοινωνικό μοντέλο της ΕΕ. Η Επιτροπή πρέπει να ακολουθεί μια πολιτική η οποία ωφελεί το σύνολο της κοινωνίας και προωθεί τα ευρωπαϊκά και οικουμενικά πρότυπα και αξίες καθώς και τα βασικά οικονομικά συμφέροντα, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη φοροδιαφυγή, την προστασία των καταναλωτών και το υπεύθυνο και δίκαιο εμπόριο.

3.1. Στενότερη συνεργασία με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών

Ως συννομοθέτης εκ παραλλήλου με το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέχει επίσης κεντρικό ρόλο στη διασφάλιση πλήρους δημοκρατικού ελέγχου και λογοδοσίας της εμπορικής πολιτικής. Το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή έχουν ενισχύσει τη συνεργασία τους, εξασφαλίζοντας τη στενή συμμετοχή του Κοινοβουλίου σε κάθε στάδιο των διαπραγματεύσεων.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της για την προώθηση μιας εμπεριστατωμένης συζήτησης στα κράτη μέλη και ενός ουσιαστικότερου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών γενικά. Είναι μια ευκαιρία για τους πολίτες να ευαισθητοποιηθούν σχετικά τόσο με τις εν εξελίξει όσο και με τις προγραμματισμένες εμπορικές και επενδυτικές διαπραγματεύσεις, και για τους ενδιαφερόμενους φορείς να εκθέσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με ζητήματα που τους αφορούν.

Σύμφωνα με τις αρχές του θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας ⁽²¹⁾, κάθε σημαντική πρωτοβουλία στον τομέα της εμπορικής πολιτικής θα υπόκειται σε εκτίμηση επιπτώσεων. Κατά τις διαπραγματεύσεις για σημαντικές εμπορικές συμφωνίες, η Επιτροπή διεξάγει αξιολογήσεις των επιπτώσεων στην αειφορία, οι οποίες επιτρέπουν μια πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση του πιθανού οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου των εμπορικών συμφωνιών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις ΜΜΕ, τους καταναλωτές, συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς, τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τον αντίκτυπο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η Επιτροπή αναλύει επίσης τον οικονομικό αντίκτυπο των συμφωνιών μετά τη σύναψή τους και διενεργεί εκ των υστέρων αξιολογήσεις μετά την εφαρμογή τους. Οι εκτιμήσεις και οι αξιολογήσεις επιπτώσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση ορθών, διαφανών και τεκμηριωμένων εμπορικών πολιτικών.

Η Επιτροπή:

- θα αναδεικνύει τη στενότερη συνεργασία της με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της TTIP σε κεντρικό κανόνα για όλες τις διαπραγματεύσεις·
- θα συνεργαστεί με την κοινωνία των πολιτών και γενικότερα με το κοινό στο πλαίσιο των διαλόγων με την κοινωνία των πολιτών και με τους πολίτες. Οι Επίτροποι θα πραγματοποιούν τακτικές επισκέψεις στα κράτη μέλη και στα εθνικά κοινοβούλια· και
- θα προτρέπει τις εθνικές κυβερνήσεις να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στη συζήτηση γύρω από το εμπόριο.

3.2. Μια πιο ανοικτή διαδικασία χάραξης πολιτικής

Η διαφάνεια παίζει θεμελιώδη ρόλο στη βελτίωση της νομοθεσίας. Η έλλειψη διαφάνειας υπονομεύει τη νομιμοποίηση της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ και την εμπιστοσύνη του κοινού. Υπάρχει αίτημα για μεγαλύτερη διαφάνεια στις εμπορικές διαπραγματεύσεις, ιδίως όταν αυτές αφορούν θέματα εσωτερικής πολιτικής όπως η νομοθεσία. Η Επιτροπή έχει λάβει πρωτοφανή μέτρα ως απάντηση σε αυτό το αίτημα, ιδίως μέσω της δημοσίευσης των διαπραγματευτικών προτάσεων της ΕΕ. Στο ίδιο πνεύμα, το Συμβούλιο έχει

⁽²¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Βελτίωση της νομοθεσίας για καλύτερα αποτελέσματα – ένα θεματολόγιο της ΕΕ», COM(2015)215.

δημοσιεύσει τις διαπραγματευτικές οδηγίες για την TTIP και την TiSA. Επιπλέον, η Επιτροπή δημοσιεύει στον δικτυακό της τόπο πληροφορίες σχετικά με τις συναντήσεις με τους ενδιαφερόμενους εκπροσώπους που πραγματοποιούνται από όλα τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα ιδιαίτερα γραφεία τους και τους γενικούς διευθυντές.

Η διαφάνεια πρέπει να χαρακτηρίζει όλα τα στάδια του διαπραγματευτικού κύκλου, από τον καθορισμό στόχων έως αυτές καθαυτές τις διαπραγματεύσεις και το στάδιο μετά από αυτές.

Εκτός από τα ήδη ισχύοντα μέτρα, η Επιτροπή:

- κατά την έναρξη των διαπραγματεύσεων, θα καλεί το Συμβούλιο να δημοσιοποιήσει όλες τις διαπραγματευτικές οδηγίες που αφορούν ΣΕΣ αμέσως μετά την έγκρισή τους·
- κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, θα επεκτείνει τις πρακτικές δημοσίευσης στο διαδίκτυο των ενωσιακών κειμένων οι οποίες εφαρμόστηκαν για την TTIP σε όλες τις εμπορικές και επενδυτικές διαπραγματεύσεις, και θα καθιστά σαφές σε όλους τους νέους εταίρους ότι κατά τις διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ακολουθηθεί μια διαφανής προσέγγιση· και
- μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, θα δημοσιεύει αμέσως ως έχει το κείμενο της συμφωνίας, χωρίς να περιμένει να ολοκληρωθεί η νομική αναθεώρηση.

Η διαφάνεια θα πρέπει να ενισχυθεί περισσότερο και στον τομέα της εμπορικής άμυνας. Μολονότι η ΕΕ υπερβαίνει ήδη τα πρότυπα του ΠΟΕ όσον αφορά τον ανοιχτό χαρακτήρα των διαδικασιών, μπορούν να γίνουν περισσότερα.

Η Επιτροπή:

- από το πρώτο εξάμηνο του 2016 και μετά, θα παρέχει μεγαλύτερη διαφάνεια στους ενδιαφερόμενους φορείς σε περιπτώσεις εμπορικής άμυνας, δίνοντάς τους για παράδειγμα πρόσβαση σε περισσότερα έγγραφα και με πιο εύκολο τρόπο μέσω ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας·
- επίσης από το πρώτο εξάμηνο του 2016 και μετά, θα παρέχει μεγαλύτερη διαφάνεια στο ευρύ κοινό, για παράδειγμα σε σχέση με τη δημοσίευση της μη εμπιστευτικής εκδοχής των καταγγελιών και των αιτήσεων επανεξέτασης των υφιστάμενων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των επανεξετάσεων ενόψει της λήξης των μέτρων· και
- θα διερευνήσει πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας μεσοπρόθεσμα, όπως τη δυνατότητα βελτίωσης της πρόσβασης σε φακέλους ερευνών αντιντάμπινγκ και κατά των επιδοτήσεων από τους νόμιμους εκπροσώπους των ενδιαφερομένων φορέων και την επέκταση της πρόσβασης στον μη εμπιστευτικό φάκελο για το ευρύ κοινό.

4. Μια εμπορική και επενδυτική πολιτική που βασίζεται σε αξίες

Η Επιτροπή θα προχωρήσει επίσης πέρα από τις αλλαγές στη διαδικασία χάραξης πολιτικής στον τομέα του εμπορίου. Οι ανησυχίες των πολιτών αφορούν σημαντικά ζητήματα όπως τον τρόπο που θα λαμβάνονται υπόψη οι κανονισμοί και οι επενδύσεις στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών και το κατά πόσον η εμπορική πολιτική της ΕΕ συνάδει με τις ευρύτερες ευρωπαϊκές αξίες.

4.1. Μια προσέγγιση που ανταποκρίνεται περισσότερο στις προσδοκίες του κοινού σχετικά με τους κανονισμούς και τις επενδύσεις

4.1.1. Διασφαλίζεται ότι οι καταναλωτές μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στα προϊόντα που αγοράζουν σε μια παγκόσμια οικονομία

Οι καταναλωτές έχουν επωφεληθεί από την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών, έχοντας πλέον στη διάθεσή τους μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές. Σήμερα οι Ευρωπαίοι έχουν πρόσβαση σε προϊόντα από όλες τις ηπείρους και μπορούν να αγοράζουν υπηρεσίες χάρη στη διευκόλυνση των ταξιδιών και τα ψηφιακά δίκτυα. Οι νέες εμπορικές συμφωνίες μπορούν να διευρύνουν ακόμα περισσότερο τις διαθέσιμες επιλογές και να μειώσουν περαιτέρω τις τιμές. Ωστόσο, οι καταναλωτές νοιάζονται επίσης για την ασφάλεια των

προϊόντων που χρησιμοποιούν και για το κατά πόσον ο τρόπος παραγωγής τους σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των εργαζομένων και το περιβάλλον.

Οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τι αγοράζουν ώστε να λαμβάνουν συνειδητές αποφάσεις. Οι κανόνες της ενιαίας αγοράς της ΕΕ σημαίνουν ότι οι καταναλωτές μπορούν να έχουν πλήρη εμπιστοσύνη στα αγαθά και τις υπηρεσίες που αγοράζουν από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με την υγεία, την ασφάλεια, την προστασία των καταναλωτών, την εργασία και το περιβάλλον είναι από τους πιο πλήρεις και αποτελεσματικούς παγκοσμίως. Αυτό όμως δεν ισχύει παντού. Και σε μια ανοιχτή παγκόσμια οικονομία, όπου τα προϊόντα παράγονται μέσω αλυσίδων αξίας οι οποίες διασχίζουν τόσο ανεπτυγμένες όσο και αναπτυσσόμενες οικονομίες, είναι πιο δύσκολο να διασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές μπορούν να είναι βέβαιοι για το τι αγοράζουν. Πρόκειται για μια πραγματικότητα που πρέπει να αντιμετωπίσει η Επιτροπή.

Η εμπορική και επενδυτική πολιτική της ΕΕ πρέπει να δώσει μια απάντηση στις ανησυχίες των καταναλωτών μέσα από την ενίσχυση των πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της δέουσας επιμέλειας σε όλο το μήκος της αλυσίδας παραγωγής, εστιάζοντας στον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και στις κοινωνικές (συμπεριλαμβανομένων των εργασιακών δικαιωμάτων) και περιβαλλοντικές πτυχές των αλυσίδων αξίας (βλ. σημείο 4.2.3). Ταυτόχρονα, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών πρέπει επίσης να εκπληρώσουν την υποχρέωσή τους να εφαρμόζουν τους κανονισμούς της ΕΕ σχετικά με τα αγαθά και υπηρεσίες τόσο στα εισαγόμενα όσο και στα εγχώρια προϊόντα.

Η κανονιστική συνεργασία (βλ. σημείο 2.1.4) μπορεί επίσης να συμβάλει στην προώθηση υψηλών προτύπων. Μέσα από την επικοινωνία με τους εταίρους στο πλαίσιο της κανονιστικής συνεργασίας, η Επιτροπή μπορεί να ανταλλάσσει ιδέες και βέλτιστες πρακτικές και να προωθή τα ενωσιακά πρότυπα κατά τρόπο που θα βοηθήσει τους καταναλωτές σε όλο τον κόσμο να επωφεληθούν από τα πλέον υψηλά και αποτελεσματικά επίπεδα προστασίας. Οι εμπορικές συμφωνίες αποτελούν έναν τρόπο για να δοθεί πολιτική ώθηση σε αυτού του είδους τον διάλογο. Ωστόσο, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές εμπορικές διαπραγματεύσεις, η κανονιστική συνεργασία δεν συνιστά διαδικασία δούναι και λαβείν ή ανταλλαγής ενός κανονισμού με άλλον.

Η Επιτροπή:

- σύμφωνα με την ισχύουσα εμπορική πολιτική της ΕΕ, δεσμεύεται ότι καμία εμπορική συμφωνία της ΕΕ δεν πρόκειται να οδηγήσει σε χαμηλότερα επίπεδα κοινωνικής προστασίας ή προστασίας των καταναλωτών και του περιβάλλοντος σε σχέση με αυτά που παρέχονται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτε πρόκειται να περιορίσει τη δυνατότητα της ΕΕ και των κρατών μελών να λάβουν μέτρα στο μέλλον για την επίτευξη θεμιτών στόχων δημόσιας πολιτικής, με βάση το επίπεδο προστασίας που κρίνουν κατάλληλο. Οποιαδήποτε αλλαγή του επιπέδου προστασίας που συνδέεται με μια εμπορική συμφωνία μπορεί να είναι μόνο επί το αυστηρότερον·
- θα συνεργάζεται με ενώσεις καταναλωτών, ομάδες εμπειρογνομόνων και σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εμπορικές και επενδυτικές πολιτικές συνάδουν με τα αιτήματα των καταναλωτών· και
- θα βελτιώσει την ανάλυση του αντίκτυπου της εμπορικής πολιτικής στους καταναλωτές στο πλαίσιο τόσο των εκτιμήσεων επιπτώσεων όσο και των εκ των υστέρων αξιολογήσεων.

4.1.2. Προώθηση μιας νέας προσέγγισης ως προς τις επενδύσεις

Αν και η ενίσχυση των επενδύσεων βρίσκεται στο επίκεντρο των οικονομικών προτεραιοτήτων της Επιτροπής, η προστασία των επενδύσεων και η θέσπιση σχετικών μηχανισμών διαιτησίας έχουν προκαλέσει έντονες συζητήσεις σχετικά με θέματα αμεροληψίας και την ανάγκη να διατηρηθεί το ρυθμιστικό δικαίωμα των δημόσιων αρχών τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες εταίρους, ιδίως στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την TTIP.

Κατά τα τελευταία 50 χρόνια, τα ανά τον κόσμο κράτη έχουν δημιουργήσει ένα πυκνό διεθνές δίκτυο αποτελούμενο από περισσότερες από 3 200 διμερείς επενδυτικές συμφωνίες (ΔΕΣ) —1 400 από τις οποίες αφορούν κράτη μέλη της ΕΕ— με στόχο την προστασία και την προώθηση των επενδύσεων.

Οι τρέχουσες συζητήσεις έχουν αναδείξει τον κίνδυνο για κατάχρηση των διατάξεων που είναι κοινές σε πολλές από αυτές τις συμφωνίες, καθώς και για έλλειψη διαφάνειας και ανεξαρτησίας των διαιτητών. Η

ανάγκη για μεταρρύθμιση αναγνωρίζεται πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο και «παρότι όλες σχεδόν οι χώρες αποτελούν τμήμα του παγκόσμιου καθεστώτος επενδύσεων, και παρότι το εν λόγω καθεστώς είναι κάτι που τις αφορά πραγματικά, κανείς δεν φαίνεται πραγματικά ικανοποιημένος με αυτό», όπως υπογραμμίζεται σε πρόσφατη έκθεση της Unctad ⁽²²⁾. Το ερώτημα δεν είναι κατά πόσον πρέπει να αλλάξει το σύστημα, αλλά πώς θα πρέπει να γίνει αυτό. Μολονότι δεν υπάρχει περίπτωση διατήρησης του status quo, ο βασικός στόχος της προστασίας των επενδύσεων εξακολουθεί να ισχύει, καθώς η μεροληπτική στάση κατά των ξένων επενδυτών και οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας συνεχίζουν να αποτελούν πρόβλημα.

Ως ιδρυτής και βασικός συντελεστής του παγκόσμιου καθεστώτος επενδύσεων, η ΕΕ είναι ο πλέον κατάλληλος φορέας —και φέρει ιδιαίτερη ευθύνη— για να ηγηθεί της μεταρρύθμισης του εν λόγω καθεστώτος. Η Επιτροπή, η οποία διαθέτει νέες αρμοδιότητες όσον αφορά την προστασία των επενδύσεων από τότε που η Συνθήκη της Λισαβόνας μεταβίβασε στην ΕΕ την αρμοδιότητα σε αυτόν τον τομέα, έχει αναδείξει τη μεταρρύθμιση σε βασική προτεραιότητα και είναι έτοιμη να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο. Έχει ήδη ξεκινήσει τη μεταρρύθμιση του συστήματος στο πλαίσιο της TTIP²³.

Η Επιτροπή:

- σε πρώτο στάδιο, θα συμπεριλάβει σύγχρονες διατάξεις στις διμερείς συμφωνίες, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στο ρυθμιστικό δικαίωμα του κράτους, το οποίο δεν υπογραμμιζόταν αρκετά κατά το παρελθόν. Οι διμερείς συμφωνίες της ΕΕ θα αρχίσουν τη μετατροπή του παλιού μηχανισμού επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους σε σύστημα δημόσιων δικαστηρίων για επενδύσεις αποτελούμενο από πρωτοδικείο και εφετείο, τα οποία θα λειτουργούν σαν παραδοσιακά δικαστήρια. Θα υπάρχει σαφής κώδικας δεοντολογίας ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων, καθώς και ανεξάρτητοι δικαστές με υψηλή τεχνική και νομική κατάρτιση ανάλογη με εκείνη που απαιτείται για τα μέλη των μόνιμων διεθνών δικαστηρίων, όπως το Διεθνές Δικαστήριο και το δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο του ΠΟΕ·
- παράλληλα, θα συνεργαστεί με τους εταίρους με στόχο την επίτευξη συναίνεσης για ένα ολοκληρωμένο, μόνιμο διεθνές δικαστήριο για τις επενδύσεις·
- μακροπρόθεσμα, θα στηρίζει την ενσωμάτωση των επενδυτικών κανόνων στον ΠΟΕ. Έτσι θα δινόταν ευκαιρία να απλουστευθεί και να επικαιροποιηθεί το σημερινό δίκτυο διμερών συμφωνιών, ώστε να δημιουργηθεί ένα σαφέστερο σύστημα με μεγαλύτερη νομιμοποίηση και χωρίς αποκλεισμούς· και
- πριν από το τέλος της θητείας της, θα προβεί σε απολογισμό της προόδου που έχει σημειωθεί, θα αναθεωρήσει την ανακοίνωση του 2010 για τις διεθνείς επενδύσεις²⁴ και θα καθορίσει τα επόμενα βήματα.

4.2. Μια εμπορική ατζέντα με στόχο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της χρηστής διακυβέρνησης

Οι συνθήκες της ΕΕ απαιτούν από την ΕΕ να προωθεί τις αξίες της, στις οποίες περιλαμβάνονται η ανάπτυξη των φτωχότερων χωρών, τα υψηλά κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα, και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε όλο τον κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, η εμπορική και επενδυτική πολιτική πρέπει να συνάδει με τα άλλα μέσα της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

Ένας από τους στόχους της ΕΕ είναι να διασφαλίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη συμβαδίζει με την κοινωνική δικαιοσύνη, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα υψηλά εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα, και την προστασία της υγείας και της ασφάλειας. Αυτό ισχύει τόσο για τις εξωτερικές όσο και για τις εσωτερικές πολιτικές, και, ως εκ τούτου, περιλαμβάνει επίσης την εμπορική και επενδυτική πολιτική. Η ΕΕ έχει παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ενσωμάτωση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης στην εμπορική πολιτική, καθώς και στην ανάδειξη του εμπορίου σε αποτελεσματικό εργαλείο για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η σπουδαιότητα της δυναμικής συμβολής της εμπορικής πολιτικής στη βιώσιμη ανάπτυξη επιβεβαιώθηκε πρόσφατα για άλλη μία φορά στην ατζέντα 2030 για

⁽²²⁾ Unctad, World Investment Report (Έκθεση για τις παγκόσμιες επενδύσεις), 2015.

⁽²³⁾ Σχέδιο κειμένου της Επιτροπής για την TTIP – επενδύσεις, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/september/tradoc_153807.pdf

⁽²⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων», COM (2010)343.

τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπου περιλαμβάνονται και οι ΣΒΑ, οι οποίοι θα αποτελέσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τα μέτρα που θα ληφθούν σε παγκόσμιο επίπεδο κατά τα επόμενα 15 έτη.

4.2.1. Αξιοποίηση του εμπορίου και των επενδύσεων με στόχο τη στήριξη της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς στις αναπτυσσόμενες χώρες

Η ΕΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της αξιοποίησης της εμπορικής πολιτικής για την προώθηση της ανάπτυξης στις φτωχότερες χώρες.

- **Η ΕΕ είναι η πιο ανοιχτή αγορά για τις εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών.** Η πρωτοβουλία του 2001 «Όλα εκτός από όπλα» (ΟΕΟ) ⁽²⁵⁾ ήταν ριζοσπαστική, επειδή άνοιξε πλήρως την αγορά της ΕΕ στις ΛΑΧ χωρίς κανέναν δασμό ή ποσόστωση. Έχει δε αποδειχθεί αποτελεσματική. Με εξαίρεση τον τομέα της ενέργειας, η ΕΕ εισάγει πιο πολλά προϊόντα από τις ΛΑΧ απ' ό,τι οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Ιαπωνία και η Κίνα αθροιστικά. Η ΕΕ έχει επίσης συνάψει επιτυχείς συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ) με χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, ιδίως πρόσφατα στην Αφρική (βλ. σημείο 5.2.3).
- **Ο στόχος της ΕΕ είναι να στηρίζει την ανάπτυξη δίνοντας στις χώρες αυτές τη δυνατότητα να ενσωματωθούν στις περιφερειακές και τις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και να αναβαθμίσουν τη θέση τους σε αυτές.** Η ΕΕ έχει χαλαρώσει τους κανόνες καταγωγής της στο πλαίσιο του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ). Οι κανόνες αυτοί είναι πλέον απλούστεροι, η συμμόρφωση με αυτούς είναι πιο εύκολη και προσφέρουν μεγαλύτερες δυνατότητες εφοδιασμού με βάση την περιφερειακή και διαπεριφερειακή σώρευση μεταξύ χωρών. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παίζουν επίσης ηγετικό ρόλο στις παγκόσμιες προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Βοήθεια για το εμπόριο», καθώς συνεισφέρουν περισσότερο από το ένα τρίτο της συνολικής στήριξης, ύψους 11 δισ. ευρώ ανά έτος.
- **Σύμφωνα με την αρχή της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής,** η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι εμπορικές και επενδυτικές πρωτοβουλίες της συνεισφέρουν στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και ελαχιστοποιούν τυχόν αρνητικό αντίκτυπο στις ΛΑΧ και στις άλλες χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά την ΤΤΙΡ, δεδομένου ότι η ΕΕ και οι ΗΠΑ είναι οι δύο σημαντικότερες αγορές παγκοσμίως για τα αγαθά και τις υπηρεσίες των αναπτυσσόμενων χωρών.

Η Επιτροπή:

- θα προβεί σε ενδιάμεση αναθεώρηση του ΣΓΠ έως το 2018, εστιάζοντας ιδίως στα διδάγματα που θα αντληθούν από τα κύρια επιτεύγματα στο πλαίσιο του συστήματος ΣΓΠ+. Η αναθεώρηση θα προσφέρει επίσης την ευκαιρία να αξιοποιηθούν τα μαθήματα από τις προτιμήσεις που αφορούν αγαθά και να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής ανάλογων προτιμήσεων στον τομέα των υπηρεσιών για τις ΛΑΧ στο πλαίσιο του καθεστώτος ΟΕΟ, σύμφωνα με την παρέκκλιση υπέρ των υπηρεσιών των ΛΑΧ που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ·
- θα επανεξετάσει, από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ, την κοινή ενωσιακή στρατηγική «Βοήθεια για το εμπόριο» του 2007 ⁽²⁶⁾ με στόχο να ενισχυθεί η ικανότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να αξιοποιούν τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται μέσω των εμπορικών συμφωνιών, σύμφωνα με την ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη·
- θα προτείνει, στο πλαίσιο της ΤΤΙΡ και άλλων διαπραγματεύσεων σχετικά με κανονιστικά ζητήματα, επιλογές που ενισχύουν την ευρύτερη διεθνή κανονιστική συνεργασία και έχουν θετικές δευτερογενείς επιδράσεις σε τρίτες χώρες, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες·

⁽²⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2001/416 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2001, ΕΕ L 60.

⁽²⁶⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη «Στρατηγική της ΕΕ σχετικά με τη βοήθεια για το εμπόριο: Ενίσχυση της στήριξης της ΕΕ για τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών που συνδέονται με το εμπόριο», έγγρ. 14470/07, της 29ης Οκτωβρίου 2007.

- θα προβεί σε εμπεριστατωμένη ανάλυση των πιθανών επιπτώσεων των νέων ΣΕΣ στις ΛΑΧ μέσω αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία, με την προοπτική της κατάρτισης συνοδευτικών μέτρων όταν αυτό είναι αναγκαίο· και
- θα συνεχίσει να υποστηρίζει μια ουσιαστική δέσμη μέτρων για τις ΛΑΧ στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ντόχα και θα προωθήσει, στο πλαίσιο της G20, του ΠΟΕ και άλλων πολυμερών φόρουμ, τη στενή παρακολούθηση των επιπτώσεων των μέτρων προστατευτισμού που λαμβάνονται από τρίτες χώρες για τις ΛΑΧ, καθώς και τρόπους για την εξάλειψη αυτών των επιπτώσεων.

4.2.2. Προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης

Η ΕΕ βρίσκεται επίσης στην πρωτοπορία όσον αφορά την αξιοποίηση της εμπορικής πολιτικής για την προώθηση του κοινωνικού και του περιβαλλοντικού πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό γίνεται με θετικό τρόπο, βάσει κινήτρων, χωρίς να προσβλέπει κρυφά στην επιβολή μέτρων προστατευτισμού.

- Το σύστημα ΣΓΠ+ αποτελεί ένα καινοτόμο εργαλείο το οποίο προσφέρει κίνητρα και στήριξη όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη χρηστή διακυβέρνηση σε χώρες που έχουν δεσμευτεί για την εφαρμογή των βασικών διεθνών συμβάσεων σε αυτούς τους τομείς.
- Η ΕΕ διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προώθηση των διαπραγματεύσεων για μια συμφωνία για τα περιβαλλοντικά αγαθά (EGA) με άλλα 16 κύρια μέλη του ΠΟΕ. Στόχος αυτής της συμφωνίας είναι να διευκολύνει το εμπόριο πράσινων τεχνολογιών ζωτικής σημασίας όπως η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, η διαχείριση αποβλήτων και ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, και να συμβάλει στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Επιπλέον, οι πρόσφατες ΣΕΣ της ΕΕ περιλαμβάνουν συστηματικά διατάξεις για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στόχος είναι κυρίως να μεγιστοποιηθεί η δυνατότητα που προσφέρει η αύξηση του εμπορίου και των επενδύσεων για αξιοπρεπή εργασία και προστασία του περιβάλλοντος, στην οποία περιλαμβάνεται και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, και να υπάρξει από κοινού δράση με τις χώρες εταίρους σε μια διαδικασία συνεργασίας η οποία ενισχύει τη διαφάνεια και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Οι διατάξεις προβλέπουν επίσης τη διενέργεια ανεξάρτητης και αμερόληπτης επανεξέτασης.

Καθώς οι ΣΕΣ τίθενται σε ισχύ, η ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή και αξιοποίηση των διατάξεων σχετικά με το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων με την παροχή κατάλληλης στήριξης μέσω της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Πρόκειται για ένα ζωτικής σημασίας βήμα για την υλοποίηση των αλλαγών στην πράξη. Η τήρηση των δεσμεύσεων σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα και την προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να αποτελέσει σημαντική πρόκληση για ορισμένους από τους εμπορικούς μας εταίρους. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνδράμει τους εμπορικούς μας εταίρους στην προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών. Ο καλύτερος συντονισμός των προγραμμάτων βοήθειας και συνεργασίας σε αυτούς τους τομείς θα επιτρέψει στην ΕΕ να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες και να αξιοποιήσει μια στενότερη εμπορική σχέση προκειμένου να προωθήσει αυτό το βασικό σε αξίες πρόγραμμα.

Η Επιτροπή:

- θα εστιάσει στην υλοποίηση των πτυχών των ΣΕΣ που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτό θα πρέπει να αποτελεί βασική συνιστώσα της ενισχυμένης εταιρικής σχέσης με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τους ενδιαφερόμενους φορείς όσον αφορά την εφαρμογή των ΣΕΣ, καθώς και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών·
- θα δώσει προτεραιότητα στις προσπάθειες για την αποτελεσματική υλοποίηση των βασικών εργασιακών προτύπων (κατάργηση της παιδικής και της καταναγκαστικής εργασίας, καταπολέμηση των διακρίσεων στον χώρο εργασίας, ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης), καθώς και της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία κατά την εφαρμογή των ΣΕΣ και του ΣΓΠ·
- θα δώσει ακόμα μεγαλύτερη προτεραιότητα στη βιώσιμη διαχείριση και διατήρηση των φυσικών πόρων (βιοποικιλότητα, έδαφος και νερό, δάση και ξυλεία, αλιεία και άγρια ζώα) και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στο πλαίσιο των ΣΕΣ και της εφαρμογής τους·

- θα προσφέρει τη δυνατότητα για καλύτερη σύνδεση των μέσων εμπορικής πολιτικής που έχουν στόχο να λαμβάνονται υπόψη τα εργασιακά δικαιώματα και η προστασία του περιβάλλοντος (κεφάλαια για ΣΓΠ και βιώσιμη ανάπτυξη στις ΣΕΣ) με τις δράσεις βοήθειας/συνεργασίας στους τομείς αυτούς, ώστε να βοηθήσει τους εταίρους μας να διασφαλίσουν υψηλά επίπεδα προστασίας·
- θα προωθήσει την ενσωμάτωση ενός φιλόδοξου και καινοτόμου κεφαλαίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες. Σε ό,τι αφορά την TTIP, το κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να περιέχει εκτεταμένες δεσμεύσεις για όλα τα βασικά εργασιακά δικαιώματα, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), καθώς και για τη διασφάλιση υψηλών επιπέδων υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας και αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας σύμφωνα με την ατζέντα της ΔΟΕ για την αξιοπρεπή εργασία. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει εκτεταμένες δεσμεύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος σε σχέση με τις πολυμερείς συμφωνίες για το περιβάλλον·
- θα λάβει υπόψη τα θέματα που συνδέονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλους τους σχετικούς τομείς των ΣΕΣ (για παράδειγμα, την ενέργεια και τις πρώτες ύλες ή τις δημόσιες συμβάσεις)· και
- θα υποστηρίξει την επίτευξη ουσιαστικού αποτελέσματος στις διαπραγματεύσεις για την EGA. Στόχος θα πρέπει να είναι η κατάργηση των δασμών για τα πράσινα αγαθά, το άνοιγμα των αγορών για τις πράσινες υπηρεσίες, και η δημιουργία ενός μηχανισμού για την αντιμετώπιση των μη δασμολογικών φραγμών στο μέλλον. Η Επιτροπή επιθυμεί να διευκολύνει την προσθήκη νέων προϊόντων στον κατάλογο και να επιτραπεί σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες να προσχωρήσουν στην πρωτοβουλία αυτή.

4.2.3. Διασφάλιση της υπεύθυνης διαχείρισης των αλυσίδων εφοδιασμού

Η υπεύθυνη διαχείριση των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού είναι απαραίτητη για την ευθυγράμμιση της εμπορικής πολιτικής με τις ευρωπαϊκές αξίες. Η ΕΕ έχει ήδη λάβει μέτρα από κοινού με συγκεκριμένους εταίρους (π.χ. Σύμφωνο Βιωσιμότητας του Μπανγκλαντές και πρωτοβουλία για τα εργασιακά δικαιώματα με τη Μιανμάρ) και για συγκεκριμένα ζητήματα [πρωτοβουλία για τα ορυκτά που προέρχονται από ζώνες συγκρούσεων ⁽²⁷⁾, κανονισμοί για την παράνομη υλοτομία ⁽²⁸⁾, κριτήρια βιωσιμότητας για τα βιοκαύσιμα ⁽²⁹⁾, υποβολή εκθέσεων σε επίπεδο επιχειρήσεων σχετικά με ζητήματα που αφορούν αλυσίδες εφοδιασμού ⁽³⁰⁾, εταιρική διαφάνεια όσον αφορά τις πληρωμές που καταβάλλονται σε κυβερνήσεις από επιχειρήσεις των κλάδων της εξόρυξης και της υλοτομίας ⁽³¹⁾]. Η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω αυτές τις πολιτικές κατά τα επόμενα έτη. Πρόκειται για πολύπλοκες πολιτικές, που χρειάζονται τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος από φορείς του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών ώστε να υπάρξουν ουσιαστικές αλλαγές για τους πολίτες. Συνεπάρχονται επίσης έναν συνδυασμό από ήπια και καινοτόμα εργαλεία και νομοθετικές αλλαγές.

Η Επιτροπή:

- από κοινού με τον Ύπατο Εκπρόσωπο, θα στηρίξουν την εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ και την τριμερή δήλωση της ΔΟΕ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική, και θα ενθαρρύνουν τους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ να συμμορφωθούν με αυτές τις αρχές και ιδίως με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις·
- θα προωθήσει δυναμικά τη διεθνή υιοθέτηση των φιλόδοξων προσεγγίσεων της ΕΕ όσον αφορά τα ορυκτά που προέρχονται από ζώνες συγκρούσεων και την παράνομη υλοτομία, με βάση τις εργασίες του ΟΟΣΑ, του ΟΗΕ και της G7·

⁽²⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού, COM(2014)111.

⁽²⁸⁾ Οδηγία 2010/995/ΕΕ, της 20ής Οκτωβρίου 2010, ΕΕ L 295. Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2012/363 της Επιτροπής, της 23ης Φεβρουαρίου 2012, ΕΕ L 115· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2012/607 της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 2012, ΕΕ L 177.

⁽²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2014/1307 της Επιτροπής, της 8ης Δεκεμβρίου 2014, ΕΕ L 351· οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, ΕΕ L 140.

⁽³⁰⁾ Οδηγία 2014/95/ΕΕ, της 22ας Οκτωβρίου 2014, ΕΕ L 330· οδηγία 2013/34/ΕΕ, της 26ης Ιουνίου 2013, ΕΕ L 182.

⁽³¹⁾ Οδηγία 2013/50/ΕΕ, της 22ας Οκτωβρίου 2013, ΕΕ L 294.

- θα συνεργαστεί στενά με τη ΔΟΕ και τον ΟΟΣΑ για να αναπτύξει μια διεθνή προσέγγιση σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στον τομέα της ένδυσης·
- θα εντοπίσει και θα αξιολογήσει νέες ευκαιρίες σε τομεακό ή γεωγραφικό επίπεδο για πρόσθετες εταιρικές σχέσεις με στόχο τη δημιουργία υπεύθυνων αλυσίδων εφοδιασμού· και
- θα αυξήσει τη διαφάνεια στις αλυσίδες εφοδιασμού και θα βελτιώσει την ενημέρωση των καταναλωτών μέσω της δημιουργίας πρόσθετων κινήτρων για υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια στις αλυσίδες εφοδιασμού από τις μεγάλες επιχειρήσεις της ΕΕ, ιδίως με την ετήσια δημοσίευση ενός καταλόγου εκθέσεων που υποβάλλονται από επιχειρήσεις οι οποίες «αναφέρουν υπεύθυνες αλυσίδες εφοδιασμού»³².

4.2.4. Προώθηση συστημάτων δίκαιου και ηθικού εμπορίου

Η προώθηση συστημάτων δίκαιου και ηθικού εμπορίου αντανακλά τα αιτήματα των καταναλωτών της ΕΕ και συμβάλλει ώστε να αναπτύσσονται πιο βιώσιμες ευκαιρίες εμπορικών συναλλαγών για τους μικρούς παραγωγούς σε τρίτες χώρες. Σήμερα υπάρχει έλλειψη πληροφόρησης όσον αφορά την πρόσβαση σε συστήματα δίκαιου εμπορίου τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους καταναλωτές της ΕΕ. Η Επιτροπή πρέπει να συνεισφέρει στη διευκόλυνση αυτής της σύνδεσης και στην ευαισθητοποίηση τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από αυτήν της ζήτησης.

Η Επιτροπή:

- θα χρησιμοποιήσει την υπάρχουσα δομή για την εφαρμογή των ΣΕΣ προκειμένου να προωθήσει συστήματα δίκαιου εμπορίου και άλλα συστήματα διασφάλισης της βιωσιμότητας, όπως το σύστημα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ·
- θα ασχοληθεί πιο συστηματικά με το δίκαιο και ηθικό εμπόριο κατά την επικείμενη επανεξέταση της στρατηγικής της ΕΕ «Βοήθεια για το εμπόριο» και θα υποβάλλει έκθεση αναφορικά με τα έργα που σχετίζονται με το δίκαιο εμπόριο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής της σχετικά με τη «Βοήθεια για το εμπόριο»·
- μέσω των αντιπροσωπειών της ΕΕ και σε συνεργασία με τον Ύπατο Εκπρόσωπο, θα προωθήσει συστήματα δίκαιου και ηθικού εμπορίου για τους μικρούς παραγωγούς σε τρίτες χώρες, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες βέλτιστων πρακτικών·
- θα ενισχύσει την υποστήριξη του έργου που πραγματοποιείται σε διεθνή φόρουμ, όπως το Διεθνές Κέντρο Εμπορίου, για τη συλλογή δεδομένων της αγοράς που αφορούν αγορές όπου διεξάγεται δίκαιο και ηθικό εμπόριο, τα οποία θα μπορούσαν στη συνέχεια να χρησιμεύσουν ως βάση για την παρακολούθηση της εξέλιξης των αγορών· και
- θα αναπτύξει δραστηριότητες ευαισθητοποίησης στην ΕΕ, ιδίως σε συνεργασία με ενωσιακές τοπικές αρχές, πιθανώς μέσα από τη δημιουργία ενός βραβείου καλύτερης «πόλης της ΕΕ για δίκαιο και ηθικό εμπόριο».

4.2.5. Προαγωγή και προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων

Η εμπορική πολιτική μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για την περαιτέρω προαγωγή των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες σε συνδυασμό με άλλες πολιτικές, ιδίως την εξωτερική πολιτική και τη συνεργασία για την ανάπτυξη. Ιδιαίτερη προσοχή αξίζει να δοθεί στις παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων που μπορούν να βρεθούν σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού, όπως οι χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας, καταναγκαστικής εργασίας σε φυλακές, καταναγκαστικής εργασίας ως αποτέλεσμα της εμπορίας ανθρώπων και υφαρπαγής γαιών. Τα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα ενσωματώνονται ολοένα περισσότερο στις διμερείς ΣΕΣ της ΕΕ, στις μονομερείς προτιμήσεις (ιδίως στο πλαίσιο του συστήματος ΣΓΠ+) και στην ενωσιακή πολιτική ελέγχου των εξαγωγών. Για παράδειγμα, σε περιπτώσεις σοβαρών και

³² Η οδηγία 2014/95/EU απαιτεί τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους.

συστηματικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι δικαιούχοι χώρες έχασαν τις προτιμήσεις τους στο πλαίσιο του συστήματος ΣΓΠ (π.χ. Σρι Λάνκα, Λευκορωσία, Μιανμάρ/Βιρμανία) μέχρις ότου να υπάρξει επαρκής βελτίωση της κατάστασης. Η Επιτροπή έχει επίσης καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές που συμβάλλουν ώστε να εξεταστεί ο αντίκτυπος των πρωτοβουλιών εμπορικής πολιτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες εταίρους.

Η Επιτροπή επιδιώκει τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξαγωγών όσον αφορά τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια και τη θανατική ποινή και υποστηρίζει την εν εξελίξει αξιολόγηση³³. Η απαρέγκλιτη εφαρμογή και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών είναι απαραίτητες για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κατάργηση της θανατικής ποινής και για έλεγχο των προϊόντων που χρησιμοποιούνται για απάνθρωπη μεταχείριση.

Η Επιτροπή:

- θα διασφαλίσει την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με το εμπόριο και τις επενδύσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα για την περίοδο 2015-2018 ⁽³⁴⁾.
- από κοινού με τον Ύπατο Εκπρόσωπο, θα εντατικοποιήσει τον διάλογο με συγκεκριμένες χώρες του ΣΓΠ και δικαιούχους του καθεστώτος ΟΕΟ όπου η ΕΕ μπορεί να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αντλώντας διδάγματα από την εποπτική προσέγγιση που εφαρμόστηκε στους εταίρους του ΣΓΠ+, και θα εξακολουθήσει να είναι έτοιμη να αναστείλει τα οφέλη του ΣΓΠ στις πιο σοβαρές περιπτώσεις.
- θα συνεισφέρει στον διεθνή στόχο για εξάλειψη των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας ⁽³⁵⁾, καθώς και στην κατάργηση της καταναγκαστικής εργασίας σε φυλακές, μέσα από τη συνεργασία με τρίτες χώρες (ιδίως εκείνες στις οποίες η ΕΕ προσφέρει το ΣΓΠ ή με τις οποίες έχει συνάψει συμφωνίες) και την προώθηση εταιρικών σχέσεων και πολυπαραγοντικών λύσεων ανάλογα με την περίπτωση.
- θα ενισχύσει την ανάλυση του αντίκτυπου της εμπορικής πολιτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο τόσο των εκτιμήσεων επιπτώσεων όσο και των εκ των υστέρων αξιολογήσεων με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές που καταρτίστηκαν πρόσφατα· και
- θα προτείνει έναν φιλόδοξο εκσυγχρονισμό της πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τον έλεγχο των εξαγωγών αγαθών διπλής χρήσης, ο οποίος θα περιλαμβάνει την πρόληψη των καταχρήσεων των συστημάτων ψηφιακής παρακολούθησης και παρείσφρησης ⁽³⁶⁾ οι οποίες οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4.2.6. Καταπολέμηση της διαφθοράς και προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης

Η διαφθορά αποτελεί πηγή για τις οικονομίες και τις κοινωνίες. Εμποδίζει την ανάπτυξη των χωρών, μέσα από τη διαστρέβλωση των διαδικασιών δημόσιων προμηθειών, την κατασπατάληση των περιορισμένων δημόσιων πόρων, την αποθάρρυνση των επενδύσεων, την παρεμπόδιση των εμπορικών συναλλαγών και τη δημιουργία αθέμιτου ανταγωνισμού. Επιπλέον, υπονομεύει το κράτος δικαίου και την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Η εμπορική πολιτική συμβάλλει ήδη στην καταπολέμηση της διαφθοράς, για παράδειγμα μέσα από την αύξηση της διαφάνειας των κανονισμών και των διαδικασιών προμηθειών και την απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών. Στο πλαίσιο του ΣΓΠ+, η ΕΕ προσφέρει εμπορικές προτιμήσεις στις χώρες που επικυρώνουν και

³³ Πρόταση της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου — COM (2014)0001.

⁽³⁴⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για το σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2015-2019, έγρ. 10897/15, της 20ής Ιουλίου 2015.

⁽³⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Trade and worst forms of child labour» («Το εμπόριο και οι χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας»), SWD (2013)173.

⁽³⁶⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Η επανεξέταση της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών: εξασφάλιση ασφάλειας και ανταγωνιστικότητας σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο», COM(2014)244.

εφαρμόζουν τις διεθνείς συμβάσεις που αφορούν τη χρηστή διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς ⁽³⁷⁾.

Οι εμπορικές συμφωνίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και για να διασφαλιστεί η έμπρακτη εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων και αρχών.

Η Επιτροπή:

- θα χρησιμοποιήσει τις ΣΕΣ για να παρακολουθεί τις εσωτερικές μεταρρυθμίσεις σε σχέση με το κράτος δικαίου και τη διακυβέρνηση και να δημιουργεί μηχανισμούς διαβούλευσης σε περιπτώσεις συστημικής διαφθοράς και αδύναμης διακυβέρνησης· και
- θα προτείνει τη διαπραγμάτευση φιλόδοξων διατάξεων για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλες τις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες, ξεκινώντας με την TTIP.

5. Ένα μακρόπνοο πρόγραμμα διαπραγματεύσεων που προσβλέπει στη διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης

Η πλήρης υλοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το εμπόριο θα απαιτήσει ένα φιλόδοξο και μακρόπνοο πρόγραμμα πολυμερών και διμερών διαπραγματεύσεων.

5.1. Αναζωογόνηση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος

Το πολυμερές σύστημα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ. Οι κανόνες του ΠΟΕ συνιστούν το θεμέλιο της παγκόσμιας εμπορικής τάξης. Ωστόσο, παρά τις κάποιες βελτιώσεις, εδώ και δύο δεκαετίες έχουν παραμείνει ως επί το πλείστον αμετάβλητοι, εξαιτίας της αδυναμίας ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα και του γεγονότος ότι οι προσπάθειες των μελών του ΠΟΕ έχουν πλέον επικεντρωθεί αλλού. Η ΕΕ θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να αποκαταστήσει τον κεντρικό ρόλο του ΠΟΕ ως φόρουμ εμπορικών διαπραγματεύσεων. Η ύπαρξη παγκόσμιων κανόνων που ισχύουν για όλες σχεδόν τις χώρες (161 μέχρι πρόσφατα) είναι κάτι που θα ωφελήσει τους πάντες. Αντιθέτως, σε περίπτωση μη ύπαρξης προόδου στο πλαίσιο του ΠΟΕ, οι μεγαλύτεροι χαμένοι θα ήταν οι πλέον ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και οι χώρες χωρίς ενεργή διμερή ή περιφερειακή ατζέντα.

5.1.1. Επίτευξη προόδου στο πλαίσιο του ΠΟΕ

Για να αναδειχθεί εκ νέου σε κινητήριο μοχλό της απελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου και κατεξοχήν φόρουμ για εμπορικές διαπραγματεύσεις, ο ΠΟΕ πρέπει πρώτα να γυρίσει σελίδα σε ό,τι αφορά το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Για να γίνει αυτό, θα χρειαστεί υψηλό αίσθημα ευθύνης από όλα τα μέλη του. Η 10η υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ, που θα διεξαχθεί στο Ναϊρόμπι —για πρώτη φορά στην Αφρική— τον Δεκέμβριο του 2015, έρχεται σε μια καθοριστική στιγμή. Η ΕΕ είναι έτοιμη να διαδραματίσει τον ρόλο της στην επίτευξη συμφωνίας, αν και η επιτυχής έκβαση της διάσκεψης δεν εξαρτάται μόνο από αυτήν. Οι παράμετροι που τέθηκαν υπό διαπραγμάτευση το 2008 —στην τελευταία σοβαρή προσπάθεια για ολοκλήρωση του γύρου— δεν είχαν αποτέλεσμα. Οι εξελίξεις που ακολούθησαν έκτοτε καθιστούν ακόμη πιο σαφές ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ολοκλήρωση σε αυτή τη βάση. Τα μέλη του ΠΟΕ θα πρέπει να αναγνωρίσουν την ανάγκη για σημαντική αναπροσαρμογή.

Η ΕΕ θα πρέπει να αξιοποιήσει την πιθανή επίτευξη συμφωνίας στο Ναϊρόμπι προκειμένου να προσπαθήσει να αναζωογονήσει τον ΠΟΕ

- **Κατά πρώτον, αναθέτοντας στον ΠΟΕ κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη και την επιβολή των κανόνων του παγκόσμιου εμπορίου**, από τη διανοητική ιδιοκτησία έως τις τελωνειακές διαδικασίες, και από το ψηφιακό εμπόριο έως τις ορθές κανονιστικές πρακτικές. Η εμπειρία των τελευταίων ετών έχει δείξει ότι,

⁽³⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Καταπολέμηση της δωροδοκίας στην ΕΕ», COM(2011)308.

παρά την έλλειψη προόδου στο πλαίσιο του ΠΟΕ, οι εμπορικοί εταίροι συνεχίζουν να αναπτύσσουν τρόπους ανταπόκρισης στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του παγκόσμιου εμπορίου, αλλά το κάνουν σε διμερές και περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, όταν οι κανόνες εκπονούνται εκτός του ΠΟΕ με τη μορφή εκατοντάδων διαφορετικών περιφερειακών ρυθμίσεων, η συνακόλουθη έλλειψη συνοχής μπορεί να περιπλέξει τις εμπορικές συναλλαγές, ιδίως για τις ΜΜΕ. Παραδόξως, η πραγματικότητα αυτή συμπίπτει με την εμφάνιση των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, η οποία καθιστά την ύπαρξη ενός πραγματικά παγκόσμιου συνόλου κανόνων πιο σημαντική από ποτέ. Τα πειθαρχικά μέτρα για την εγχώρια στήριξη στον αγροτικό τομέα ή τους σχετικούς κανόνες που προκαλούν στρεβλώσεις στο εμπόριο μπορούν να αναπτυχθούν αποτελεσματικά μόνο στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

- **Κατά δεύτερον, επιδιώκοντας αποτελέσματα μέσα από μια πιο στοχευμένη προσέγγιση.** Η επιτυχία της υπουργικής διάσκεψης του 2013 στο Μπαλί κατέστη δυνατή επειδή τα μέλη εξέτασαν ανεξάρτητα κάθε ζήτημα. Αυτό αποδείχθηκε πολύ πιο αποτελεσματικό από την ενιαία προσέγγιση, κατά την οποία δεν μπορεί να υπάρξει καμία επιμέρους συμφωνία έως ότου οι συμμετέχοντες συμφωνήσουν σε όλα τα σημεία μιας μακροσκελούς ατζέντας. Μετά το Ναϊρόμπι, οι ξεχωριστές διαπραγματεύσεις για κάθε ζήτημα μπορεί να αποτελέσουν πιο αποδοτικό τρόπο για την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ατζέντα του ΠΟΕ από έναν ακόμη ευρύ και σύνθετο γύρο. Θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα εφαρμογής μιας τέτοιας προσέγγισης, ώστε να ανοίξουν νέοι δρόμοι για τον ΠΟΕ και να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος σε τομείς όπου υπάρχουν ήδη δεσμεύσεις. Θα μπορούσε επίσης να ενισχυθεί ο ρόλος του ΠΟΕ σε ό,τι αφορά την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και την παρακολούθηση των εξελίξεων σε θέματα πολιτικής, ιδίως όσον αφορά κανόνες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των ΣΕΣ.
- **Κατά τρίτον, προτείνοντας να υπάρχει η δυνατότητα για μια ομάδα μελών του ΠΟΕ να σημειώσει πρόοδο σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα,** κρατώντας παράλληλα ανοιχτή την πόρτα για μέλη του ΠΟΕ που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν σε μεταγενέστερο στάδιο. Αυτό θα επιτρέψει τη σύναψη νέων πολυμερών συμφωνιών υπό την αιγίδα του ΠΟΕ και θα διευκολύνει τη σύνδεση με τον ΠΟΕ των πολυμερών συμφωνιών που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στο στάδιο της διαπραγμάτευσης εκτός του οργανισμού.

Η εφαρμογή αυτών των τριών αρχών θα είναι προς το συμφέρον όλων των μελών του ΠΟΕ —και ιδίως των μικρότερων και φτωχότερων. Για να διασφαλιστεί η συμμετοχή όλων, πρέπει καταρχάς να εξασφαλιστεί η δυνατότητα των μελών του ΠΟΕ να καταρτίζονται με αποτελεσματικό τρόπο τους κανόνες που διέπουν το παγκόσμιο εμπόριο στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ώστε να μην αναγκάζονται να ανατρέξουν έξω από αυτό το πλαίσιο για να σημειώσουν πρόοδο. Εάν οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τους κανόνες δεν ήταν όμηροι των διαπραγματεύσεων για την πρόσβαση στην αγορά, και αν το σύνολο των μελών δεν τελούσε αντίστοιχα υπό την ομηρία οποιουδήποτε επιμέρους μέλους, ο ΠΟΕ θα αποκτούσε τον δυναμισμό που τόσο έχει ανάγκη. Αυτό θα του επέτρεπε να αντιμετωπίσει πιο αποτελεσματικά τις προκλήσεις του σύγχρονου παγκόσμιου εμπορίου, όπως η ψηφιακή οικονομία, η αυξανόμενη σημασία των υπηρεσιών, οι περιορισμοί στις εξαγωγές και η πολυπλοκότητα των κανόνων καταγωγής.

Ωστόσο, οι αλλαγές αυτές δεν επαρκούν. Για να υπάρξει πλήρης αναζωογόνηση του ΠΟΕ, θα πρέπει τα μέλη να ανατρέξουν στα βαθύτερα αίτια του σημερινού αδιεξόδου. Το πραγματικό εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις δεν είναι θεσμικό ή τεχνικής φύσης, ούτε έχει σχέση με το περιεχόμενο της ατζέντας, αλλά μάλλον συνδέεται με τη βούληση των συμμετεχόντων να βρεθεί συμβιβαστική λύση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το σύστημα του ΠΟΕ δεν έχει ακολουθήσει την ταχεία εξέλιξη που σημείωσε η παγκόσμια οικονομική πραγματικότητα. Έχει υπάρξει μεγάλη μετατόπιση όσον αφορά τη σχετική οικονομική ισχύ των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων, η οποία δεν έχει αποτυπωθεί ακόμη πλήρως στο σύστημα του ΠΟΕ. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει ολοένα μεγαλύτερη ανισορροπία μεταξύ, αφενός, της συμβολής των μεγάλων αναδυόμενων χωρών στο πολυμερές εμπορικό σύστημα και, αφετέρου, των οφελών που αποκομίζουν από αυτό. Η τάση αυτή, που ήταν ήδη ορατή όταν ξεκίνησε το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα, έχει γίνει αισθητά εντονότερη και φαίνεται ότι θα επιταθεί περισσότερο στο μέλλον.

Η αποκατάσταση της ισορροπίας όσον αφορά τη σχετική συμβολή στο σύστημα των ανεπτυγμένων χωρών και των αναδυόμενων οικονομιών είναι βασική προϋπόθεση για την ικανοποιητική πορεία του συστήματος στο μέλλον. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο πολιτικό ζήτημα, και μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να υπάρχει κανείς που να θέλει να ασχοληθεί σοβαρά μ' αυτό. Δεν είναι όμως δυνατόν να αλλάξει ριζικά ο τρόπος λειτουργίας του ΠΟΕ αν δεν ξεπεραστεί το εμπόδιο αυτό.

Βραχυπρόθεσμα, η Επιτροπή:

- θα πιέσει αποφασιστικά για την ολοκλήρωση του γύρου της Ντόχα·

ενώ, μακροπρόθεσμα:

- θα επιδιώξει να θέσει την ανάπτυξη κανόνων για τη ρύθμιση του παγκόσμιου εμπορίου στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων του ΠΟΕ·
- θα υποβάλει προτάσεις για καλύτερα εστιασμένα και στοχοθετημένα αποτελέσματα στο πλαίσιο του ΠΟΕ·
- θα υποστηρίζει τον στόχο της δυνατότητας προώθησης πρωτοβουλιών από έναν σημαντικό αριθμό μελών στο πλαίσιο του ΠΟΕ· και
- θα υποβάλει προτάσεις με σκοπό να αντισταθμίζονται καλύτερα οι διαφορές των μελών του ΠΟΕ ως προς τη δυνατότητα συμβολής τους στο σύστημα, με βάση πιο δυναμικές και εξειδικευμένες ανά τομέα/ζήτημα προσεγγίσεις.

5.1.2. Διαμόρφωση μιας ανοιχτής προσέγγισης ως προς τις διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες

Η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει τη σύναψη διμερών και περιφερειακών συμφωνιών κατά τρόπο που να υποστηρίζει την επιστροφή του ΠΟΕ στο κέντρο της παγκόσμιας δραστηριότητας όσον αφορά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις. Οι ΣΕΣ μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαστήριο για την απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου. Η ΕΕ θα πρέπει να αναπτύξει μελλοντικές προτάσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ με στόχο την κάλυψη των ελλείψεων των πολυμερών κανόνων και τον περιορισμό του κατακερματισμού από τις λύσεις που επιτυγχάνονται στις διμερείς διαπραγματεύσεις.

Η ΕΕ θα πρέπει να συμπεριλάβει στις ΣΕΣ της κατάλληλους μηχανισμούς οι οποίοι θα επιτρέπουν σε άλλες ενδιαφερόμενες χώρες να συμμετάσχουν μελλοντικά σε αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι είναι έτοιμες να ανταποκριθούν στον απαιτούμενο βαθμό φιλοδοξίας. Η ΕΕ έχει ήδη ακολουθήσει αυτή την προσέγγιση στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την TiSA, όπου επέμεινε από την αρχή ότι η πολυμερής συμφωνία πρέπει να βασίζεται στην πολυμερή αρχιτεκτονική της Γενικής Συμφωνίας για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, και να είναι ανοιχτή και σε όλα τα μέλη του ΠΟΕ που επιθυμούν να συμμετάσχουν. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η ΣΕΣ που υπέγραψε η ΕΕ με την Κολομβία και το Περού το 2012, και στην οποία θα προσχωρήσει ο Ισημερινός ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που ολοκληρώθηκαν τον Ιούλιο του 2014. Σε ό,τι δε αφορά το μέλλον, πολλές χώρες έχουν εκφράσει ενδιαφέρον για να προσχωρήσουν στη μελλοντική συμφωνία ΤΤΙΡ. Το ενδεχόμενο αυτό θα μπορούσε να διερευνηθεί, αρχής γενομένης από τις χώρες που έχουν στενές σχέσεις με την ΕΕ και τις ΗΠΑ και είναι έτοιμες να ανταποκριθούν στον υψηλό βαθμό φιλοδοξίας. Ανάλογη προσέγγιση θα μπορούσε να υιοθετηθεί όσον αφορά τη σύνδεση των υφιστάμενων και μελλοντικών ΣΕΣ της ΕΕ στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, μια περιοχή ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας.

Η ΕΕ έχει ήδη λάβει συγκεκριμένα μέτρα που αποσκοπούν στη διαλειτουργικότητα των συμφωνιών μέσα από τη διευκόλυνση της σώρευσης καταγωγής. Κατά κανόνα, ένα προϊόν πληροί τις προϋποθέσεις για αδασολόγητη πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ μόνο αν ένα ορισμένο ποσοστό της αξίας του ή ορισμένα βασικά βήματα της διαδικασίας παραγωγής λαμβάνουν χώρα στη χώρα εταίρο ή κατάγονται από αυτήν. Όταν είναι δυνατή η σώρευση καταγωγής, τα εισερχόμενα προϊόντα μπορούν να προέρχονται από ορισμένες άλλες χώρες που έχουν επίσης συνάψει ΣΕΣ με την ΕΕ και εξακολουθούν να επωφελούνται από τη δυνατότητα αδασολόγητης πρόσβασης. Για παράδειγμα, αυτό ισχύει ήδη μεταξύ της ΕΕ, των χωρών της Μεσογείου και των χωρών της ΕΖΕΣ. Τα εισερχόμενα προϊόντα που προέρχονται από αυτές τις χώρες θεωρούνται ότι πληρούν τις προϋποθέσεις για τις δασμολογικές προτιμήσεις των ΣΕΣ σύμφωνα με το επονομαζόμενο «σύστημα πανευρωμεσογειακής σώρευσης». Η σώρευση καταγωγής μειώνει την ένταση μεταξύ του διμερούς χαρακτήρα των ΣΕΣ και του κατακερματισμού των διαδικασιών παραγωγής κατά μήκος των αλυσίδων αξίας στις διάφορες χώρες.

Η Επιτροπή:

- θα αναπτύξει τρόπους συμβολής για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο ΠΟΕ βάσει των λύσεων που επιτυγχάνονται στις διμερείς και περιφερειακές πρωτοβουλίες·
- θα επιδειξεί ετοιμότητα ως προς το άνοιγμα των ΣΕΣ, συμπεριλαμβανομένης της ΤΤΙΡ, και των τελωνειακών συμφωνιών σε τρίτες χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν σε αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι είναι έτοιμες να ανταποκριθούν στον υψηλό βαθμό φιλοδοξίας· και
- θα εξετάσει, στο πλαίσιο των εν εξελίξει διαπραγματεύσεων, τη δυνατότητα εφαρμογής της σώρευσης καταγωγής για χώρες με τις οποίες τόσο η ΕΕ όσο και οι εταίροι της στις ΣΕΣ έχουν ήδη συνάψει συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών.

5.2. Προώθηση των διμερών σχέσεων

Η διμερής ατζέντα μας θα πρέπει να ακολουθεί τρεις κατευθυντήριες αρχές:

- **Για να μπορεί η εμπορική πολιτική της ΕΕ να δημιουργεί θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, οι προτεραιότητές μας όσον αφορά την έναρξη νέων διαπραγματεύσεων πρέπει να συνεχίσουν να βασίζονται κατά κύριο λόγο σε οικονομικά κριτήρια**, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ετοιμότητα των εταίρων και το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο.
- **Οι ΣΕΣ πρέπει να παρέχουν αμοιβαίο και ουσιαστικό άνοιγμα, με βάση τον υψηλό βαθμό φιλοδοξίας**. Αυτό απαιτεί τη σφαιρική εξάλειψη των φραγμών, παράλληλα με την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των κανόνων, χωρίς να αφήνονται περιθώρια για την αντικατάσταση των παλαιών φραγμών από νέους. Ωστόσο, η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει μια ευέλικτη προσέγγιση όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις για τις ΣΕΣ ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα οικονομικά δεδομένα των εταίρων της.
- **Στο μέλλον η ΕΕ θα πρέπει να βελτιώσει τη συνοχή μεταξύ των τρόπων που προσεγγίζει τις αναδυόμενες χώρες σε πολυμερές, διμερές και μονομερές επίπεδο**. Ιδίως όσον αφορά τις χώρες που έχουν διαβαθμιστεί από το ΣΓΠ, θα πρέπει να αναμένεται σχεδόν πλήρης αμοιβαιότητα στις μελλοντικές διμερείς συμφωνίες μας.

5.2.1. Αποτελέσματα σε σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά

Η ΤΤΙΡ είναι η πλέον φιλόδοξη και σημαντική από στρατηγικής πλευράς εμπορική διαπραγμάτευση που έχει πραγματοποιήσει ποτέ η ΕΕ. Θα ενισχύσει τη σχέση της Ευρώπης με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον σπουδαιότερο πολιτικό σύμμαχο και τη μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά μας, και θα παρέχει ένα αποτελεσματικό πεδίο δοκιμών για παγκόσμιους κανόνες. Μετά από δέκα γύρους διαπραγματεύσεων, οι οποίοι ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 2013, αρχίζει να διαφαίνεται το περίγραμμα μιας δυνητικά ισορροπημένης συμφωνίας. Από την πλευρά της ΕΕ, μια τέτοια συμφωνία θα περιλαμβάνει:

- μια φιλόδοξη και ισορροπημένη δέσμη μέτρων για την πρόσβαση στην αγορά, ανάλογη με αυτήν που προβλέπεται στη ΣΕΣ της ΕΕ με τον Καναδά·
- μια νέα προσέγγιση όσον αφορά την κανονιστική συνεργασία, καθώς και συγκεκριμένα κανονιστικά αποτελέσματα σε βασικούς τομείς, μη παράλληλη πλήρη τήρηση του επιπέδου προστασίας και κανονιστικής αυτονομίας της κάθε πλευράς· και
- εκσυγχρονισμό των κανόνων για το διεθνές εμπόριο, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η καταπολέμηση της διαφθοράς, οι σχετικοί με το εμπόριο τομείς της ενέργειας και των πρώτων υλών, και οι επενδύσεις.

Η συνολική εμπορική και οικονομική συμφωνία (CETA) με τον Καναδά είναι η πλέον σφαιρική ΣΕΣ που έχει συνάψει έως σήμερα η ΕΕ. Η CETA αποτελεί μια πρωτοποριακή συμφωνία, η οποία προβλέπει μια φιλόδοξη απελευθέρωση του εμπορίου και των επενδύσεων. Θα δημιουργήσει σημαντικές οικονομικές ευκαιρίες για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, τους καταναλωτές και το ευρύ κοινό, ενώ προάγει τα πρότυπα της ΕΕ. Αυτό περιλαμβάνει άνευ προηγουμένου δεσμεύσεις από τον Καναδά σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και τις γεωγραφικές ενδείξεις.

Η Επιτροπή:

- θα επιδιώξει τη σύναψη μιας φιλόδοξης, σφαιρικής και αμοιβαία επωφελούς συμφωνίας TTIP, θέτοντας τον στόχο αυτό ως μία από τις δέκα προτεραιότητες της τρέχουσας θητείας της· και
- θα υποβάλει την CETA προς έγκριση στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το συντομότερο δυνατόν εντός του 2016.

5.2.2. Μια στρατηγική συνεργασία στην Ασία και στην περιοχή του Ειρηνικού

Η περιοχή αυτή είναι ζωτικής σημασίας για τα ευρωπαϊκά οικονομικά συμφέροντα. Η ΕΕ έχει ήδη εδραιώσει την παρουσία της στην Ασία μέσα από μια φιλόδοξη συμφωνία με τη Νότια Κορέα, μια στρατηγική για τις χώρες της ASEAN η οποία βασίζεται στη χρήση μεμονωμένων συμφωνιών ως δομικών στοιχείων για ένα διαπεριφερειακό πλαίσιο ΕΕ-ASEAN, διαπραγματεύσεις για τη σύναψη ΣΕΣ με την Ιαπωνία, και τις εν εξελίξει επενδυτικές διαπραγματεύσεις με την Κίνα και τη Μιανμάρ. Η στρατηγική αυτή για την Ασία θα πρέπει να συνεχιστεί, να σταθεροποιηθεί και να εμπλουτιστεί κατά τα επόμενα έτη.

Η σύναψη της ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Ιαπωνίας αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα, η οποία θα πρέπει να οδηγήσει όχι μόνο σε αύξηση των διμερών εμπορικών συναλλαγών και επενδύσεων, αλλά και σε μεγαλύτερη οικονομική ολοκλήρωση, στενότερη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών και ιαπωνικών επιχειρήσεων, καθώς και στενότερη συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Ιαπωνίας στους διεθνείς ρυθμιστικούς φορείς και φορείς τυποποίησης.

Η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για την εμπάθυνση και την επανεξισορρόπηση της σχέσης μας με την Κίνα κατά αμοιβαία επωφελή τρόπο. Οι συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις για μια διμερή επενδυτική συμφωνία αποτελούν την κορυφαία προτεραιότητα για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η ολοκλήρωση αυτής της συμφωνίας θα παρέχει στήριξη στις μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιεί η Κίνα και θα διευκολύνει τη συμμετοχή της Κίνας στο επενδυτικό σχέδιο της Επιτροπής για την Ευρώπη καθώς και την ευρωπαϊκή συμμετοχή στα έργα της Κίνας στο πλαίσιο της πολιτικής «Μία ζώνη, ένας δρόμος». Και οι δύο πλευρές θα επωφεληθούν επίσης από τη σύναψη διμερούς συμφωνίας που θα θεσπίζει ουσιαστικά μέτρα για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων σύμφωνα με το υψηλότερο επίπεδο που ορίζεται στα διεθνή πρότυπα. Η Κίνα έχει προτείνει περαιτέρω εμπάθυνση των σχέσεων μέσω μιας ΣΕΣ, αλλά η ΕΕ θα είναι έτοιμη να συμμετάσχει σε μια τέτοια διαδικασία μόνο όταν πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις, όπως αυτές διατυπώνονται στη στρατηγική ατζέντα 2020 για τη συνεργασία ΕΕ-Κίνας. Οι προϋποθέσεις αυτές συνδέονται επίσης με την επιτυχή εφαρμογή μιας σειράς από εσωτερικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις στην Κίνα, καθώς σκοπός μιας ΣΕΣ θα ήταν κατ' ανάγκη η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, η ΕΕ και η Κίνα θα πρέπει να ενισχύσουν τον διάλογό τους σχετικά με περιφερειακά και πολυμερή θέματα που αφορούν το εμπόριο και τις επενδύσεις. Η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει και να στηρίξει τον αυξανόμενο ρόλο της Κίνας στο πολυμερές εμπορικό σύστημα και στις πολυμερείς πρωτοβουλίες, μεταξύ των οποίων η TiSA, η συμφωνία για την τεχνολογία των πληροφοριών, η EGA, η διεθνής ομάδα εργασίας για τις εξαγωγικές πιστώσεις και η ΣΔΣ, κατά τρόπο που θα κάνει την Κίνα να διευρύνει τους στόχους των πρωτοβουλιών αυτών και να αναλάβει ευθύνες ανάλογες με τα οφέλη που αντλεί από ένα ανοιχτό εμπορικό σύστημα.

Λειτουργώντας σε μια ολοένα πιο ενοποιημένη περιφερειακή αλυσίδα εφοδιασμού, οι επενδυτές της ΕΕ στην ανατολική Ασία θα επωφεληθούν από ένα ευρύτερο δίκτυο επενδυτικών συμφωνιών στην περιοχή. Με βάση τις σχετικές με τις επενδύσεις διατάξεις που βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση με την Κίνα, η ΕΕ θα διερευνήσει το ενδεχόμενο να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για επενδύσεις με το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν³⁸.

Η ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Νότιας Κορέας είναι η πλέον φιλόδοξη εμπορική συμφωνία που έχει εφαρμόσει ποτέ η ΕΕ. Απέδειξε σαφώς την αξιοπιστία των δεσμεύσεων της ΕΕ για συνεργασία με την Ασία, ενώ άνοιξε μια ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά της ανατολικής Ασίας στις εξαγωγές της ΕΕ. Ωστόσο, η συμφωνία δεν καλύπτει την προστασία των επενδύσεων, καθώς οι διαπραγματεύσεις γι' αυτήν έγιναν προτού η ΕΕ αποκτήσει τη σχετική αρμοδιότητα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Επιπλέον, βάσει των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την εφαρμογή της συμφωνίας, ορισμένες διατάξεις θα μπορούσαν να προσαρμοστούν ώστε να βελτιωθεί η

³⁸ Το χωριστό τελωνειακό έδαφος Ταϊβάν, Πένγκου, Κίνμεν και Μάτσου

λειτουργία της. Και τα δύο αυτά ζητήματα θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν παράλληλα με μια αναθεώρηση της συμφωνίας.

Στη νοτιοανατολική Ασία, μετά τη συμφωνία με τη Σιγκαπούρη, η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων με το Βιετνάμ δημιούργησε ένα δεύτερο σημείο αναφοράς για τη συνεργασία με άλλους εταίρους. Η ΕΕ παραμένει αποφασισμένη να επαναλάβει τις διαπραγματεύσεις με τη Μαλαισία, καθώς και με την Ταϊλάνδη όταν υπάρξουν οι κατάλληλες συνθήκες, να ολοκληρώσει τις επενδυτικές διαπραγματεύσεις με τη Μιανμάρ, και να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις, όταν ενδείκνυται, για τη σύναψη ΣΕΣ με τις Φιλιππίνες και την Ινδονησία. Σε περιφερειακό επίπεδο, η Επιτροπή και οι χώρες της ASEAN θα έχουν σύντομα συνεδρίαση απολογισμού για την εξέταση της προόδου της ολοκλήρωσης της ASEAN, το καθεστώς των διμερών συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) μεταξύ της ΕΕ και των μελών της ASEAN, και πώς αυτές οι πρωτοβουλίες μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάσεις για μια διαπεριφερειακή συμφωνία εμπορίου και επενδύσεων.

Μια φιλόδοξη έκβαση της ΣΕΣ με την Ινδία θα δημιουργούσε νέες εμπορικές συμφωνίες σε μια αγορά που, αθροιστικά, ξεπερνά τα 1,7 δισ. άτομα. Η Επιτροπή παραμένει διατεθειμένη να επαναλάβει τις διαπραγματεύσεις για μια σφαιρική και φιλόδοξη ΣΕΣ.

Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία είναι στενοί εταίροι της Ευρώπης, ενστερνίζονται τις αξίες και τις απόψεις της σε πολλά ζητήματα και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού και σε πολυμερή πλαίσια. Οι ισχυρότεροι οικονομικοί δεσμοί με τις χώρες αυτές θα προσφέρουν επίσης μια σταθερή βάση για πιο ουσιαστική ενοποίηση με τις αλυσίδες αξιών της ευρύτερης περιοχής Ασίας-Ειρηνικού. Η ενίσχυση αυτών των σχέσεων θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.

Μετά τη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, η ΕΕ θα αξιολογήσει εν ευθέτω χρόνω τη δυνατότητα εμβάθυνσης των εμπορικών σχέσεων, σε πρώτο στάδιο μέσα από την προσχώρηση του Ιράν στον ΠΟΕ. Η Επιτροπή παραμένει πρόθυμη να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη ΣΕΣ με τις χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου.

Η Επιτροπή:

- θα ζητήσει εξουσιοδότηση για να διαπραγματευτεί τη σύναψη ΣΕΣ με την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, λαμβάνοντας υπόψη τις ευαισθησίες της ΕΕ σε αγροτικά θέματα·
- θα εργαστεί για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων με στόχο τη σύναψη μιας φιλόδοξης διαπεριφερειακής ΣΕΣ με την ASEAN, αξιοποιώντας τις διμερείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και μελών της ASEAN·
- θα διερευνήσει το ενδεχόμενο να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για επενδύσεις με τη Νότια Κορέα στο πλαίσιο ενδεχόμενης αναθεώρησης της ΣΕΣ· και
- θα ολοκληρώσει τις εν εξελίξει επενδυτικές διαπραγματεύσεις με την Κίνα και θα διερευνήσει το ενδεχόμενο να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για επενδύσεις με το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν.

5.2.3. Επαναπροσδιορισμός της σχέσης με την Αφρική

Η μεταμόρφωση που επιτελείται αυτή τη στιγμή στην Αφρική θα έχει σημαντικό αντίκτυπο σε παγκόσμιο επίπεδο. Το διακύβευμα είναι σοβαρό, τόσο όσον αφορά την εξάλειψη της φτώχειας όσο και τη δημιουργία νέων οικονομικών ευκαιριών. Η Αφρική είναι η ήπειρος με την ταχύτερη ανάπτυξη κατά την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, η βασική πρόκληση είναι αυτή η ανάπτυξη να καταστεί βιώσιμη. Αυτό συνεπάγεται ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα δράσης για τον οικονομικό μετασχηματισμό και την εκβιομηχάνιση. Το εμπόριο και οι επενδύσεις θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Η Αφρική εξακολουθεί να υποφέρει από τον έντονο κατακερματισμό των αγορών, με υψηλούς φραγμούς μεταξύ των χωρών. Υπάρχουν ισχυρά επιχειρήματα για την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης και τη δημιουργία κόμβων που θα ωφελήσουν μια ολόκληρη περιοχή.

Οι εμπορικές σχέσεις ΕΕ-Αφρικής εισήλθαν σε μια νέα φάση το 2014 με την ολοκλήρωση τριών περιφερειακών ΣΟΕΣ (συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης) οι οποίες αφορούν 27 χώρες της δυτικής, νότιας και ανατολικής Αφρικής. Με αυτόν τρόπο δημιουργήθηκε μια νέα δυναμική εταιρική σχέση ανάμεσα στις δύο ηπείρους, και άνοιξε ο δρόμος για στενότερη συνεργασία στο μέλλον. Οι ΣΟΕΣ στηρίζουν επίσης τη

περιφερειακή ολοκλήρωση της ίδιας της Αφρικής και προετοιμάζουν το έδαφος για ευρύτερες προσπάθειες αφρικανικής ολοκλήρωσης.

Η υλοποίηση των όσων υπόσχονται αυτές οι συμφωνίες θα αποτελέσουν σημαντικό στόχο προς εκπλήρωση κατά τα επόμενα χρόνια. Υπάρχουν πολλές προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, μεταξύ των οποίων και η διασφάλιση της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρουν αυτές οι συμφωνίες όσον αφορά την ανάπτυξη. Οι ΣΟΕΣ μπορούν να συνεισφέρουν στη μεγαλύτερη προβλεψιμότητα και διαφάνεια του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, αλλά πολλά θα εξαρτηθούν από την εφαρμογή ουσιαστικών εσωτερικών μεταρρυθμίσεων. Αυτό εναπόκειται στις αφρικανικές χώρες, αλλά η ΕΕ είναι πρόθυμη να συνεχίσει να τους παρέχει στήριξη. Η διαθέσιμη αναπτυξιακή βοήθεια μπορεί να ενισχύσει τις δυνατότητες και να βελτιστοποιήσει τις συνθήκες ώστε οι αφρικανικές χώρες να αποκομίσουν τα οφέλη της αποτελεσματικής εφαρμογής των ΣΟΕΣ, κατά τρόπο που είναι συμβατός με τις δικές τους αναπτυξιακές στρατηγικές.

Οι ΣΟΕΣ αποτελούν επίσης μια γέφυρα προς το μέλλον. Ως επί το πλείστον, οι ισχύουσες ΣΟΕΣ καλύπτουν μόνο τις συναλλαγές στον τομέα των αγαθών. Υπάρχουν ισχυροί λόγοι για την προοδευτική επέκταση των ΣΟΕΣ και σε άλλους τομείς, όπως οι υπηρεσίες και οι επενδύσεις. Η διευκόλυνση και η προστασία των επενδύσεων θα είναι καθοριστικής σημασίας ως το επόμενο βήμα για τη στήριξη της ανάπτυξης στην ήπειρο.

Η Επιτροπή:

- θα συνεργαστεί με τους αφρικανούς εταίρους για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή των ΣΟΕΣ μέσω της δημιουργίας ισχυρών οργάνων, δομών και μηχανισμών (συμπεριλαμβανομένης της εταιρικής σχέσης με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών), που θα συμβάλουν επίσης στην ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου και της χρηστής διακυβέρνησης·
- θα συνεχίσει να στηρίζει την περιφερειακή ολοκλήρωση και να προσφέρει ευκαιρίες για ανάπτυξη ειδικών ικανοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω της «Βοήθειας για το εμπόριο»·
- θα εμβαθύνει τις σχέσεις της με τους αφρικανούς εταίρους που είναι πρόθυμοι να αξιοποιήσουν τις ΣΟΕΣ, και ιδίως τις ρήτρες αναθεώρησης σχετικά με τις υπηρεσίες και τις επενδύσεις·
- θα εξετάσει το ενδεχόμενο σύναψης διμερών επενδυτικών συμφωνιών με τις κυριότερες αφρικανικές οικονομίες με βάση οικονομικά κριτήρια και το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για τις ξένες επενδύσεις· και
- θα αναπτύξει αρχές όσον αφορά τις επενδύσεις από κοινού με την Αφρικανική Ένωση ή τις περιφερειακές οικονομικές κοινότητες.

5.2.4. Μια ευρεία και φιλόδοξη ατζέντα με τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική

Η ΕΕ και οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής είναι μακροχρόνιοι εμπορικοί και επενδυτικοί εταίροι. Με 26 από τις 33 χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής έχουν συναφθεί προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες. Οι εταιρείες της ΕΕ είναι οι μεγαλύτεροι επενδυτές στη Λατινική Αμερική, με ένα χαρτοφυλάκιο που υπερβαίνει τις επενδύσεις της ΕΕ σε άλλες περιοχές.

Η συμφωνία εταιρικής οικονομικής σχέσης με την Καραϊβική και οι ΣΕΣ με το Περού, την Κολομβία, τον Ισημερινό και την Κεντρική Αμερική δημιουργούν νέες δυναμικές για το εμπόριο και τις επενδύσεις, καθώς και για την προώθηση μιας κοινής ατζέντας όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση. Η ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ και Μεξικού την οποία διαπραγματεύτηκαν οι δύο πλευρές πριν από το 2001 υπήρξε αμοιβαία επωφελής, αλλά είναι πλέον παρωχημένη. Τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να ξεκινήσουμε διαπραγματεύσεις για τον εκσυγχρονισμό της συνολικής συμφωνίας ΕΕ-Μεξικού και να αξιοποιήσουμε όλα τα αναξιοποίητα οφέλη για τις οικονομίες μας. Η Επιτροπή εξετάζει επίσης τις δυνατότητες εκσυγχρονισμού της συμφωνίας σύνδεσης με τη Χιλή. Η ΕΕ και η Mercosur πραγματοποιούν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη ΣΕΣ από το 2000. Η ΕΕ επιβεβαιώνει εκ νέου τη δέσμευσή της για μια ευρεία και σφαιρική ΣΕΣ με τη Mercosur, η οποία λαμβάνει υπόψη την οικονομική πραγματικότητα στην περιοχή, με στόχο την εξάλειψη των φραγμών και την τόνωση του εμπορίου.

Η Επιτροπή:

- θα συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις για μια φιλόδοξη, ισορροπημένη και σφαιρική ΣΕΣ με τη Mercosur·
- θα ζητήσει διαπραγματευτικές οδηγίες για τον εκσυγχρονισμό των ΣΕΣ με το Μεξικό και τη Χιλή μετά την ολοκλήρωση της διερευνητικής μελέτης. Οι συμφωνίες αυτές θα πρέπει να είναι ανάλογες και συμβατές με τη ΣΕΣ μας με τον Καναδά και τη μελλοντική συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες· και
- θα είναι πρόθυμη να εξετάσει το ενδεχόμενο σύναψης επενδυτικών συμφωνιών με τις κυριότερες χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπου η ΕΕ διαθέτει σημαντικά επενδυτικά αποθέματα, και να αναπτύξει, ως πρώτο βήμα, μη δεσμευτικές αρχές όσον αφορά τις επενδύσεις.

5.2.5. Μια στενή εταιρική σχέση με την Τουρκία

Η Τουρκία είναι η πλησιέστερη στην ΕΕ αναδυόμενη οικονομία και βασικός περιφερειακός παράγοντας, αλλά οι εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις με αυτήν δεν είναι ικανοποιητικές. Από τις 31 Δεκεμβρίου 1995 η ΕΕ και η Τουρκία συνδέεται με τελωνειακή ένωση. Όπως έχει αυτή τη στιγμή, η τελωνειακή ένωση καλύπτει μόνο τα βιομηχανικά προϊόντα και δεν διαθέτει μηχανισμό για την επίλυση των διαφορών. Μια εκσυγχρονισμένη τελωνειακή ένωση θα αποδεσμεύσει τις αναξιοποίητες οικονομικές δυνατότητες τομέων όπως είναι οι υπηρεσίες, η γεωργία και οι δημόσιες συμβάσεις. Η μεταρρύθμιση της τελωνειακής ένωσης θα μπορούσε επίσης να ανοίξει τον δρόμο στη συμμετοχή της Τουρκίας σε μελλοντικές ΣΕΣ της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα αναπτύξει ένα νέο, πιο φιλόδοξο πλαίσιο με την Τουρκία, μέσα από την επικαιροποίηση της τελωνειακής ένωσης.

5.2.6. Σταθερότητα και ευημερία στις γειτονικές χώρες της ΕΕ

Η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε διαδικασία αναθεώρησης σε συνάρτηση με τις σημαντικές εξελίξεις των τελευταίων ετών. Στα ανατολικά, οι προσπάθειες θα εστιάσουν στην αποτελεσματική εφαρμογή των συμφωνιών σύνδεσης και των σφαιρικών και σε βάθος ΣΕΣ (ΣΣ/DCFTA) με την Ουκρανία, τη Μολδαβία και τη Γεωργία, με στόχο τη σταδιακή ολοκλήρωση της αγοράς. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τις τρεις αυτές χώρες ώστε να μεγιστοποιηθούν τα απτά οικονομικά αποτελέσματα αυτών των φιλόδοξων συμφωνιών. Στον νότο, στόχος είναι η σύναψη μιας DCFTA με το Μαρόκο και την Τυνησία.

Αν και η Επιτροπή παραμένει πρόθυμη να διερευνήσει τις προοπτικές για σύναψη ΣΣ/DCFTA με άλλους γειτονικούς εταίρους, και ιδίως την Ιορδανία, αναγνωρίζει ότι η στενότερη ολοκλήρωση με την ΕΕ δεν είναι για όλους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εξετάσει άλλους εξατομικευμένους τρόπους για την ενίσχυση των εμπορικών και επενδυτικών μας σχέσεων με άλλους γειτονικούς εταίρους με βάση το αμοιβαίο συμφέρον. Παράλληλα, και προκειμένου να ενισχυθεί η περιφερειακή εμπορική ολοκλήρωση με την ΕΕ και μεταξύ των γειτονικών της χωρών, είναι αναγκαίο να επιταχυνθούν οι εν εξελίξει διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της ενιαίας περιφερειακής σύμβασης σχετικά με τους πανευρωμεσογειακούς κανόνες καταγωγής με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των κανόνων αυτών.

Η Επιτροπή:

- θα εφαρμόσει με αποτελεσματικό τρόπο τις ΣΣ/DCFTA με τη Γεωργία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία·
- θα επιδιώξει τη σύναψη DCFTA με το Μαρόκο και την Τυνησία· και
- θα προσπαθήσει να ολοκληρώσει τις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των πανευρωμεσογειακών κανόνων καταγωγής στο πλαίσιο της ενιαίας περιφερειακής σύμβασης για τους πανευρωμεσογειακούς κανόνες καταγωγής.

5.2.7. Μια σχέση γεμάτη προκλήσεις με τη Ρωσία

Η επίτευξη στενότερων οικονομικών δεσμών με τη Ρωσία εξακολουθεί να είναι προς το στρατηγικό συμφέρον της ΕΕ. Οι προοπτικές για κάτι τέτοιο, ωστόσο, θα εξαρτηθούν κυρίως από την πορεία της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της Ρωσίας, η οποία μέχρι στιγμής δεν δείχνει να προβαίνει στις αναγκαίες αλλαγές. Επιπλέον, πρέπει να εξεταστούν και οι εξελίξεις στο πλαίσιο της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης.

Συμπέρασμα

Το εμπόριο δεν είναι αυτοσκοπός. Είναι ένα εργαλείο που υπάρχει προς όφελος των πολιτών. Στόχος της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ είναι να αξιοποιήσει πλήρως αυτά τα οφέλη.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να διασφαλίζεται ότι η εμπορική και επενδυτική πολιτική είναι αποτελεσματική. Πρέπει να αντιμετωπίζει πραγματικά ζητήματα, με βάση τη συνειδητοποίηση (η οποία προκύπτει από σύγχρονα δεδομένα) ότι η παγκόσμια οικονομία είναι στενά διασυνδεδεμένη μέσω των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, ότι οι υπηρεσίες —συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απαιτούν από τους παρόχους να δραστηριοποιούνται διασυννοριακά— αποκτούν ολοένα μεγαλύτερη σημασία, και ότι η ψηφιακή επανάσταση μεταμορφώνει τη διεθνή οικονομία. Οι εμπορικές συμφωνίες πρέπει να αποσκοπούν στην άρση των φραγμών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη σύγχρονη παγκόσμια οικονομία. Πρέπει επίσης να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται με αποτελεσματικό τρόπο, μεταξύ άλλων και για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Η εμπορική και επενδυτική πολιτική πρέπει επιπλέον να έχει ως ευθύνη τη στήριξη και την προώθηση των αξιών και των προτύπων της ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει να συνεργαστεί με τους εταίρους της για την προώθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των εργαζομένων και της προστασίας του περιβάλλοντος, της υγείας και των καταναλωτών, τη στήριξη της ανάπτυξης και για να συμβάλει στην πάταξη της διαφθοράς. Επιπλέον, οι βασικές πολιτικές που αφορούν το μέλλον της ενσωμάτωσης της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία, όπως η συνεργασία στον τομέα των επενδύσεων και η κανονιστική συνεργασία, πρέπει να στηρίζουν και όχι να υπονομεύουν τους ευρύτερους στόχους της ΕΕ για την προστασία των πολιτών και του πλανήτη. Οποιαδήποτε αλλαγή στο επίπεδο προστασίας μπορεί να είναι μόνο επί το αυστηρότερον.

Για να εκπληρωθούν όλοι αυτοί οι στόχοι, χρειάζεται οπωσδήποτε μια εμπορική πολιτική η οποία παραμένει φιλόδοξη ως προς τον στόχο της για τη διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης. Το εμπόριο αποδίδει τα μεγαλύτερα οφέλη όταν δημιουργεί οικονομικές ευκαιρίες. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναληφθεί δράση για τη στήριξη του πολυμερούς συστήματος που ενσαρκώνει ο ΠΟΕ και να εφαρμοστεί μια στοχευμένη στρατηγική σε σχέση με τις διμερείς και περιφερειακές εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες.

Η ΕΕ μπορεί να πετύχει αυτούς τους στόχους μόνο αν μιλήσει με μία φωνή και διασφαλίσει την ισότιμη μεταχείριση κρατών μελών, πολιτών και επιχειρήσεων. Πρέπει να ακολουθεί μια ομοιόμορφη προσέγγιση σε όλους τους τομείς πολιτικής. Αυτές οι αρχές της ενότητας και της συνοχής πρέπει να διέπουν το καθημερινό έργο που θα επιτελέσει κατά τα επόμενα έτη η Επιτροπή, με την υποστήριξη του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου, προκειμένου να υλοποιήσει την παρούσα ανακοίνωση.